

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Řízení bezpečnostních rizik na základní škole

Markéta Pospíšilová

**Bakalářská práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta Pospíšilová**
Osobní číslo: **E110003**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Řízení bezpečnostních rizik na základní škole**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V zájmu vedení školy je předcházet potenciálním hrozbám. Obsahem tématu je popis a analýza možných rizik na vybrané základní škole. Součástí tématu bude posouzení bezpečnostních opatření proti nalezeným hrozbám a návrhy možných opatření.

Zásady:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.
- Vymezení základních pojmů z oblasti řízení rizik.
- Analýza hrozeb na vybrané základní škole.
- Formulace závěrů, návrhy a doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- ČERMÁK, J. Bezpečnost práce: aktualizované okruhy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Praha: Eurounion, 2008. 710 s. ISBN 978-80-7317-071-4.
DANDOVÁ, E. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích. 2. opr. vyd. Praha: ASPI, 2008. 138 s. ISBN 978-807-3573-744.
SMEJKAL, V., RAIS, K. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3051-6.
VEBER, J. Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce: legislativa, systémy, metody, praxe. 2. aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2010. 359 s. ISBN 978-80-7261-210-9.
VEBER, J., PINCOVÁ, E. Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-46-7.

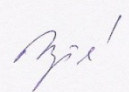
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Ondřej Svoboda

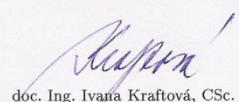
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Markéta Pospíšilová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Ondřeji Svobodovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za jejich podporu během studia a v neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace.

ANOTACE

V zájmu vedení školy je předcházet potenciálním hrozbám. Obsahem tématu je popis a analýza možných rizik na vybrané základní škole. Zmíněna je základní terminologie a upřesněné pojmy související s řízením bezpečnostních rizik. Součástí této práce je vymezení hrozeb, která mohou na základní škole nastat. K vypracování práce je využitý řízený rozhovor s ředitelem základní školy, který poslouží k základnímu upřesnění o bezpečnostních opatření vybrané základní školy. Ke sběru dat je použito dotazníkové šetření určené především pro žáky školy. Toto šetření slouží zejména k analýze potenciálních rizik a k pochopení, jak tyto hrozby a rizika vnímají sami žáci. Součástí tématu je posouzení bezpečnostních opatření proti nalezeným hrozbám a návrhy možných opatření.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hrozba, riziko, bezpečnost, základní školy, dotazníkové šetření, řízený rozhovor.

TITLE

Management of safety risks at an elementary school

ANNOTATION

In the interest of school management is to prevent potential threats. The content of the topic is a description and analysis of potential risks to an elementary school. There are mentioned basic terminology and specification of concepts that are related to the management of safety risks. Part of this work is to identify the threats that may to occur at an elementary school. For the elaboration of this work is used controll interview with the director of elementary school, which serve the specification of the safety measures of selected elementary school. The questionnaire survey is used to collect the data and is primarily designed for pupils of the elementary school. This survey is used mainly for the analysis of potential risks and to understand how these threats and risks are perceived by pupils of an elementary school. Part of the topic will be assess security measures against threats found and suggestions for possible action.

KEYWORDS

Threat, risk, safety, elementary school, questionnaire survey, control interview.

ÚVOD	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
1.1 RIZIKA A HROZBY	13
1.2 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY A RIZIKA	15
1.3 ŘÍZENÍ RIZIK	17
2 BEZPEČNOST PRÁCE	23
2.1 PŘEDPISY K ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI	23
2.2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI NA PRACOVÍŠTI	24
2.3 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH.....	25
3 POŽÁRNÍ OCHRANA	28
4 ANALÝZA MOŽNÝCH RIZIK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE	30
4.1 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ.....	32
4.2 BOZP A ÚRAZY.....	33
4.3 FYZICKÉ ČI VERBÁLNÍ NAPADENÍ ŽÁKŮ A UČITELŮ VE ŠKOLE.....	36
4.4 VSTUP NEPOVOLANÝCH OSOB DO ŠKOLY A KRÁDEŽE	39
4.4.1 <i>Vloupání a krádeže</i>	41
4.5 VNÁŠENÍ NEBEZPEČNÝCH PŘEDMĚTŮ DO ŠKOL.....	42
4.6 DROGY A JINÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY	46
4.6.1 <i>Rozdělení drog</i>	46
4.6.2 <i>Drogová prevence na základní škole</i>	47
4.6.3 <i>Dokazování užívání drog</i>	50
4.7 POŽÁRNÍ OCHRANA.....	51
4.7.1 <i>Cvičné požární poplachy</i>	52
4.7.2 <i>Značení únikových cest</i>	54
4.8 TERORISTICKÉ ÚTOKY NA ŠKOLY	55
ZÁVĚR	59
POUŽITÁ LITERATURA	61
SEZNAM PŘÍLOH	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Dotazníkové šetření žáků na Základní škole v Týnci nad Labem.....	31
Tabulka 2: Počet žáků v jednotlivých letech na ZŠ v Týnci nad Labem	32
Tabulka 3: Tabulka úrazovosti žáků na ZŠ v Týnci nad Labem	36

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Koloběh řízení rizik	18
Obrázek 2: Koloběh řízení rizik a vztahy mezi informacemi.....	20
Obrázek 3: Grafické znázornění matice rizik	22
Obrázek 4: Graf četnosti odpovědí - napadení žáků na škole	37
Obrázek 5: Graf četnosti odpovědí - napadení učitelů na škole	37
Obrázek 6: Graf četnosti odpovědí - vstup nepovolaných osob do budovy školy	40
Obrázek 7: Graf četnosti odpovědí - krádeže na základní škole	42
Obrázek 8: Graf četnosti odpovědí - názor na vnášení nebezpečných zbraní do školy	43
Obrázek 9: Graf četnosti odpovědí - vnášení zbraní do školy i přes jeho zákaz.....	43
Obrázek 10: Graf četnosti odpovědí - informovanost žáků o účincích drog.....	47
Obrázek 11: Graf četnosti odpovědí - formování názorů žáků na užívání drog.....	48
Obrázek 12: Graf četnosti odpovědí - žáci, kteří se setkali s drogami na škole	49
Obrázek 13: Graf četnosti odpovědí - informovanost žáků o požárním poplachu na škole.....	53
Obrázek 14: Graf četnosti odpovědí - kdo informuje žáky o chování při požárním poplachu	53
Obrázek 15: Graf četnosti odpovědí - pořádání cvičných poplachů	54
Obrázek 16: Graf četnosti odpovědí - značení únikových cest na škole	55
Obrázek 17: Graf četnosti odpovědí - povědomost žáků o teroristických útocích na školách.	56
Obrázek 18: Graf četnosti odpovědí - názor na možnost vzniku teroristického útoku na školách v České republice	57

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

Sb.	Sbírka zákonů
ČR	Česká republika
SMS	krátká zpráva poslaná mobilním telefonem
MMS	multimediální zpráva
BOZP	Bezpečnost a ochrany zdraví při práci

ÚVOD

Jelikož se s pojmem řízení rizik v současné době setkáváme stále častěji a v mnoha oblastech, lze říci, že je tato problematika velmi aktuální. Jednou z oblastí, ve kterých je nutné zaobírat se právě analýzou a řízením rizik je bezpečnost práce a ochrana zdraví, další požární ochrana.

Riziko je charakteristické jak pro oblast lidského života, tak i pro podnikatelské subjekty. Řízení rizik proto vzniklo na obranu proti nebezpečím a rizikům. V rámci řízení rizik je tedy nezbytné zaměřovat se na analýzu rizik, odhad rizika a prognózy do budoucna a možnosti odvrácení nebo minimalizace rizik. Po vyhodnocení rizik jsou navržena opatření, která mohou rizika alespoň eliminovat.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část zejména popisuje a klasifikuje možné hrozby a rizika, která mohou nastat ve většině organizací. Druhá část se věnuje rozboru a analýze těchto hrozeb na vybrané základní škole. Tato práce zejména poukazuje na možné hrozby a rizika, která se mohou v této instituci vyskytnout.

V první části budou využity zejména znalosti a poznatky získané rešerší odborné literatury. Zmíněna je zejména základní terminologie, jsou upřesněny pojmy související s řízením bezpečnostních rizik a to zejména pojmy analýza a řízení rizik, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních a požární ochrana.

Ve druhé části práce budou nejprve uvedeny základní informace o zkoumané základní škole v Týnci nad Labem, kde byl prováděn průzkum bezpečnostní situace a implementovaných bezpečnostních opatření. Zde jsou uvedeny zejména informace z interních dokumentů zkoumané základní školy a informace, které jsou zveřejňovány ve výročních zprávách. Popsána je lokalita školy, její statut, předmět její činnosti. Ve spolupráci se základní školou je vytvořeno dotazníkové šetření určené pro žáky Základní školy v Týnci nad Labem, kromě toho je k vypracování práce využito řízeného rozhovoru s ředitelem školy.

V této části je také provedena analýza rizik, která se v daném organizaci mohou vyskytnout. Mezi rizikové události, se kterými je nutné na základní škole počítat, patří vnášení nebezpečných zbraní do školy, užívání drog a jiných návykových látek ve škole, fyzické či verbální napadení žáků a učitelů, krádeže a vstup nepovolaných osob do budovy školy a teroristické útoky. Kromě těchto rizik je v druhé části práce věnována část také požární ochraně a bezpečnosti ochrany zdraví při práci a s ní spojené pracovní i školní úrazy.

Tato část práce je zaměřena na posouzení bezpečnostních opatření a možnosti eliminace těchto rizik.

Cílem bakalářské práce je analýza potenciálních rizik, posouzení bezpečnostních opatření a možnosti eliminace těchto rizik u zkoumané školy. Zkoumanou hypotézou je tvrzení: Bezpečnostní situace ve zkoumané škole je zajištěna odpovídajícím způsobem, který minimalizuje všechna významná rizika.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Kapitola je zaměřená na popis základních pojmů, které se týkají oblasti řízení rizik a které je nutné znát.

Chráněné aktivum

V definici slova chráněné aktivum je zahrnuto vše, co má pro subjekt nějakou hodnotu. Aktiva se dělí na hmotná aktiva a nehmotná aktiva. Vše, co může být aktivem, může být označováno také jako chráněným aktivem, neplatí to naopak.

Chráněným aktivem je také samotný subjekt, jelikož hrozba může působit na celou jeho existenci. Základní charakteristikou chráněného aktiva je jeho **hodnota**, která je založena na objektivním vyjádření obecně vnímané ceny nebo také na subjektivním ohodnocení důležitosti chráněného aktiva pro hodnocený subjekt, popřípadě kombinací obou dvou přístupů [11].

Další možnou charakteristikou chráněného aktiva je jeho **zranitelnost**, která vyjadřuje jeho citlivost na působení hrozby. Zranitelností rozumíme nedostatek nebo slabinu chráněného aktiva, která vyjadřuje míru citlivosti na působení dané hrozby.

Úroveň zranitelnost chráněného aktiva je hodnocení dle následujících faktorů [11]:

- ❖ citlivost – rozumíme jí zejména náchylnost proti poškození,
- ❖ kritičnost – důležitost a hodnota chráněného aktiva pro subjekt.

1.1 Rizika a hrozby

Riziko

Výraz riziko pochází údajně již ze 17. století. Zde se tento pojem objevil poprvé v souvislosti s lodní dopravou. Slovo pochází z italského „risico“, které vyjadřovalo úskalí, jemuž museli plavci během plavby čelit. Později se tento pojem začal spokojet s významem možné ztráty. Podle dnešních výkladů se pojem riziko spojuje nejčastěji s nebezpečím vzniku škody, poškozením či ztráty a zničením [11]. V bezpečnostních dokumentech a jiných odborných textech je význam slova rizika používáno nesprávně, rozporuplně, někdy až protikladně. Například v ústavním zákonu ČR č. 110/1998 Sb. nejsou slova „riziko“ a „hrozba“ používány, nalezneme zde jen pojem „nebezpečí“. Velikost rizika je vyjádřena jeho úrovní.

V ekonomii je riziko užíváno v souvislosti s nejednoznačností průběhu určitých skutečných ekonomických procesů a nejednoznačností jejich výsledků. Kromě ekonomických rizik jsou i jiné varianty rizik [11]:

- ❖ politická a teritoriální,
- ❖ ekonomická,
- ❖ bezpečnostní,
- ❖ právní a spojená s odpovědností za škodu,
- ❖ předvídatelná a nepředvídatelná,
- ❖ specifická (zejména pojišťovací, manažerská, odbytová, rizika inovací apod.).

S rizikem jsou spjaty dva pojmy:

- ❖ pojem neurčitého výsledku = výsledek musí být nejistý - o tomto pojmu se uvažuje ve všech definicích rizika. Pokud víme, že ke ztrátě dojde s jistotou, nelze hovořit o riziku,
- ❖ pojem nežádoucích výsledků - alespoň jeden z možných výsledků je nežádoucí, v obecném slova smyslu se může jednat o ztrátu nebo o výnos, který je nižší než očekávaný výnos [11].

Definicí pojmu riziko je v literatuře velké množství. Tichý využívá definici, která směřuje k analytickému odhadu rizik [17, str.152]: „*Riziko je pravděpodobná hodnota ztráty vzniklé osobě vystavené nebezpečí (nositeli, příjemci rizika) realizací scénáře nebezpečí, vyjádřená v peněžních nebo jiných jednotkách.*“

K tomu, aby mohla být tato definice vyjádřena konkrétními hodnoty rizika, je nutné chápat veličinu riziko jako vektor dílčích rizik, která jsou shrnuta do souhrnného portfolia rizik [17]:

$$R_s = (R_{s_1}, R_{s_2}, \dots, R_{s_n}) \quad (1)$$

kde R_{s_i} jsou dílčími riziky tvořící portfolio rizik R_s .

Jednotlivá dílčí rizika poté lze vyjádřit jako vektor [17]:

$$R_{s_i} = (S_{c_i}, P_i, D_{m_i}) \quad (2)$$

kde S_{c_i} je scénář nebezpečí, který není veličinou,

P_i vyjadřuje pravděpodobnost realizace scénáře nebezpečí, které se vztahují vždy k referenční době T_{ref} a k referenčnímu prostoru $\Omega_{ref}(S_{c_i}/T_{ref}, \Omega_{ref})$,

D_{m_i} je vzniklá škoda.

Kromě faktoru času a prostoru je nutné věnovat pozornost také okamžiku, od kterého se referenční doba měří, dále možnost změny počtu i pravděpodobnosti scénářů a v neposlední řadě také vnějším podmínkám, které mohou působit na vzniklé škody (například ekonomické prostředí) [17].

Hrozba

„Hrozbou je síla, událost nebo osoba, která má nežádoucí vliv na bezpečnost nebo může způsobit škodu.“ [11, str. 95] Hrozba existuje v nezávislosti na populaci, v několika publikacích je považována za vnější fenomén (činitel), který může ohrozit chráněná aktiva, nebo je dokonce poškodit chce.

Škoda, která vzniká po působení hrozby, je nazývána dopadem hrozby. Tento dopad může být odvozený absolutní hodnotou ztráty, která v sobě zahrnuje náklady na znovuobnovení činnosti aktiva nebo náklady na odstranění škod. *„Předpokládanou (očekávanou) hodnotou ztráty v dané situaci je pravděpodobnost této ztráty násobená velikostí potenciální ztráty.“* [11, str. 103]

Úroveň hrozby

Základní charakteristikou hrozby je její úroveň. Tato úroveň hrozby bývá popsána podle nebezpečnosti, tedy úrovně schopnosti hrozby zapříčinit škodu, také podle přístupu, který vyjadřuje pravděpodobnost, že se hrozba dostane k chráněnému aktivu. V neposlední řadě musíme zmínit hodnocení úrovně podle motivace neboli zájmu iniciovat hrozbu vůči chráněnému aktivu.

1.2 Bezpečnostní hrozby a rizika

Jan Eichler uvádí, že *„bezpečnostní hrozba označuje projevy, gesta, opatření nebo činy, kterými se vyjadřuje vůle způsobit někomu menší či větší nenahraditelnou škodu.“* [2] Každá taková hrozba vyvolává strach a obavy toho, kdo je jí vystaven. Vystavený subjekt (jednotlivec, stát či koalice) může přijmout eliminující opatření k zmírnění hrozby. Stejně tak ji ale může i umocnit nebo nechtěně vyvolat [2].

Dále uvádí, že bezpečnostní rizika jsou sociální jevy odvozené od hrozeb. Vždy jsou obsažena v rozhodnutích a činech těch činitelů, kteří vyhodnocují situaci a posuzují hrozby. Těmito činiteli mohou být nejvýše postavení politikové či vlády konkrétních států nebo nejvyšší činitelé či rozhodovací orgán bezpečnostního společenství [2].

Kategorizace bezpečnostních hrozeb

Jan Eichler uvádí několik hledisek dělení bezpečnostních hrozeb [2]:

❖ časové hledisko

- naléhavé hrozby – nevyžadují neodkladnou reakci,
- latentní hrozby – není potřeba je řešit okamžitě, ale mohly by se stát naléhavými, pokud by docházelo k jejich podceňování a zanedbávání.

❖ podle původce

- záměrné – jsou výsledkem přímé činnosti člověka, rozeznáváme hrozby agrese, teroristického útoku, ekonomické sankce, obchodní a ekonomická válka, narušení dopravy strategických surovin a zdrojů energie,
- nezáměrné – nejsou přímým výsledkem činnosti člověka. Jedná se o hrozby povodní, období sucha a neúrody, sopečné erupce, epidemie či pandemie.

Podle Eichlera je řízení bezpečnosti činnost soustavná a opakující se, jejímž cílem je zajistit bezpečný provoz a zamezit bezpečnostním rizikům a hrozbám, které mohou vést k poškození či ohrožení života a zdraví, hmotných i nehmotných aktiv organizace [2].

Řízení bezpečnosti (security management) velice úzce souvisí s řízením rizik a zajišťováním specifických podmínek, které pomáhají předcházet riziku a snižovat je, formou různých metod, směrnic, standardů a nástrojů.

V řízení bezpečnosti v organizacích existují klíčové okruhy, které je třeba znát [2]:

- ❖ Fyzická bezpečnost,
- ❖ Bezpečnost majetku,
- ❖ Osobní bezpečnost,
- ❖ Informační bezpečnost - ve smyslu ochrany zákonem nebo smluvně chráněných či cenných informací,
- ❖ Počítačová bezpečnost,

- ❖ Bezpečnost práce a ochrana zdraví, požární ochrana,
- ❖ Ochrana proti podvodům a zneužitím.

1.3 Řízení rizik

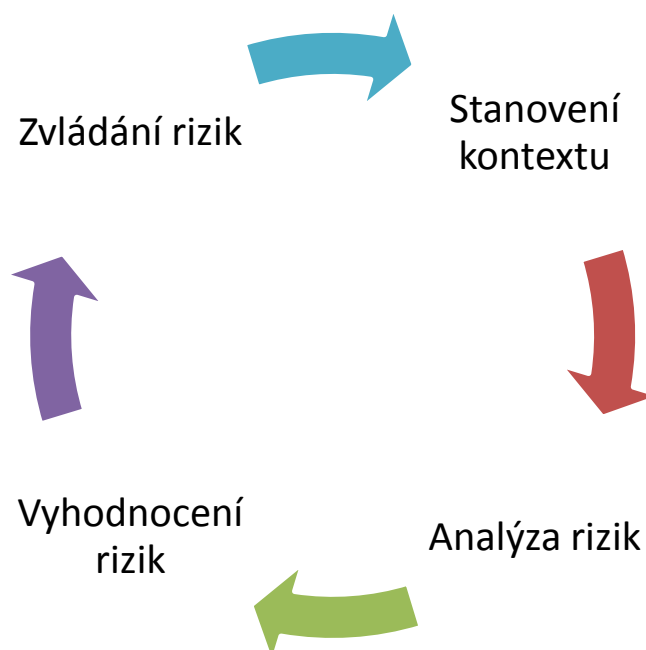
V procesu snižování rizik je přirozeně prvním krokem jejich analýza. Analýza rizik v sobě zahrnuje proces identifikace hrozeb, stanovení rizik a jejich závažnosti, tedy zjištění pravděpodobnosti uskutečnění rizika a jeho dopadu na chráněné aktivum. Na kvalitní analýze rizik je zpravidla vždy postaveno kvalitní řešení jakéhokoliv problému v řízení rizik.

Obecně se v managementu rizik mluví o těchto základních oblastech [11]:

- ❖ přírodní katastrofy a havárie,
- ❖ rizika ochrany životního prostředí,
- ❖ finanční rizika,
- ❖ projektová rizika,
- ❖ obchodní rizika,
- ❖ technická rizika.

Řízení rizik je komplexní proces skládající se z několika fází, který vede k zamezení působení již existujících i budoucích faktorů a navrhuje řešení, jak minimalizovat účinky nežádoucích vlivů, nebo naopak, jak nejlépe využít pozitivních vlivů. Posléze jsou vybrána ta řešení, která mohou existující riziko alespoň minimalizovat. Nejdůležitější fází řízení rizik je výběr optimálního řešení. Zvažuje se úroveň rizika, přes hodnocení ekonomických nákladů různých variant pro snížení rizik, ale i ekonomické přínosy. Pokračuje analýzou možných důsledků z rozhodnutí na subjekt a jeho okolí [11].

Konečným výsledkem každé etapy řízení rizika je rozhodnutí. Je-li riziko přijatelné (není bezvýznamné) a potenciál rizika je alespoň značný, vypracovávají se plány preventivních opatření za účelem snížení rizika. Hledáním preventivních opatření se zabývá nouzové plánování jako základní součást krizového řízení. Pokud nejsou nalezena protipatření, která by mohla riziko efektivně snížit, jsou vypracovávány krizové plány [11].

Obrázek 1: Koloběh řízení rizik

Zdroj: vlastní zpracování podle [19]

Pro základní představu o činnostech v koloběhu řízení rizik slouží výše uvedený zjednodušený obrázek. Tento proces zobrazuje jednotlivé fáze procesu řízení rizik. Prvním krokem je stanovení kontextu, neboli vymezení oblasti, ve které budou rizika řízena, kromě toho tato část zahrnuje také definování osob odpovědných za jednotlivé činnosti, vybírá se vhodná metodika pro analýzu rizik, stanovují se referenční úrovně, kritéria a způsob hodnocení a zvládání rizik. Dalším krokem je analýza rizik, kterou provádí odpovědní pracovníci určení v předcházející fázi. Analýza rizik zahrnuje jejich identifikaci a kvantifikaci aktiv, hrozeb i zranitelností chráněného aktiva, dále stanovení výše rizika a škody vzniklé chráněnému aktivu. Vyhodnocení rizik je fází, která popisuje výsledky analýzy rizik, které dále vedou k výběru vhodných opatření k jejich odstranění nebo alespoň jejich eliminaci. Poslední etapa zvládání rizik zahrnuje rozhodnutí o nejvhodnějším opatření k řízení rizik, takovými opatřeními nejčastěji bývá retence, redukce, transfer rizika, pojištění nebo vyhnutí se danému riziku [19].

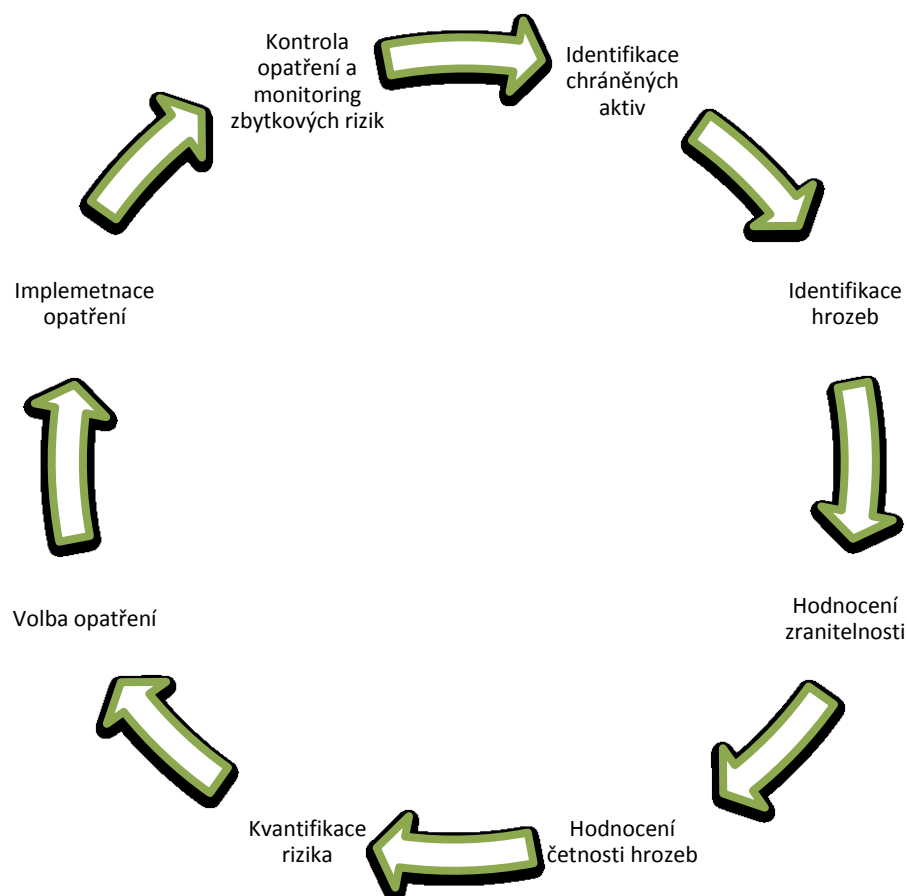
V tomto případě je tedy vhodné si tyto pojmy alespoň přiblížit. Retence rizika se využívá, pokud se organizace rozhodne proti potenciálnímu riziku nic nevykonávat v důsledku toho, že hrozba i její dopad je zanedbatelný. Ovšem tato metoda se doporučuje jen v případě nízkých nebo zbytkových rizik. Zbytkové riziko je zbylé riziko, které stále zůstává po všech realizovaných opatřeních. Redukce rizika je metoda, jejímž cílem je snížení rizika, které se vyznačuje vysokou pravděpodobností, na přijatelnou úroveň. Pokud organizace identifikuje

hrozbu, která by mohla mít pro organizaci zničující dopad, nejčastěji přenáší odpovědnost za zvládnání rizik na jiného ekonomicky silnějšího partnera, v tom případě se jedná o transfer (neboli přesun) rizika. Riziku se organizace vyhýbá v případě, kdy pravděpodobnost, že potenciální hrozba nastane, je téměř jistá a dopad zničující [26].

Podle Tichého je při řízení rizik používán následující postup [17]:

- 1) Plánování managementu rizika projektu - jedná se zejména o stanovení cílů analýzy rizika. Je nutné jednoznačně identifikovat chráněné aktivum.
- 2) Identifikace nebezpečí hrozby – identifikace segmentů vystavených nebezpečí, zdroje nebezpečí a odhad závažnosti nebezpečí.
- 3) Kvalifikace nebezpečí - zde se odhaduje závažnost nebezpečí, dalším krokem je zhodnotit zranitelnost chráněného aktiva a četnost potenciálních hrozeb.
- 4) Kvantifikace rizik - odhad pravděpodobnosti, vytvoření expertních analýz a podobně.
- 5) Rozhodování o riziku – cílem je minimalizovat nebo alespoň optimalizovat hrozící nebezpečí.
- 6) Hodnocení realizace opatření – v poslední části řízení rizik je vhodná kontrola opatření a monitoring zbytkových rizik.

Tento postup lze poté převést do propracovanějšího koloběhu řízení rizik, který také lépe znázorňuje vztahy mezi informacemi v řízení rizik.

Obrázek 2: Koloběh řízení rizik a vztahy mezi informacemi

Zdroj: vlastní zpracování podle [11]

Tento koloběh ztvárňuje cestu hrozby až k chráněnému aktivu. Hrozby využívají vlastnosti zranitelnosti, které vede k ohrožení. Vzniká riziko, které lze snížit prostřednictvím opatření, která chrání aktiva před působením těchto hrozeb.

Odstranění a omezení rizik

Základní podmínkou k účinnosti prevence je dodržování platných legislativních předpisů a technických norem. Hlavní a řídicí osobou bývá zaměstnavatel, který rozhoduje o potřebných opatřeních a zejména zodpovídá za jejich realizaci. Proto si zaměstnavatelé musí vést potřebnou dokumentaci a jasné a přehledné podklady. Jestli zaměstnavatel použije k vytvoření dokumentů editor, speciální program nebo ručně psané podklady záleží jen na jeho úsudku. Cílem každého řízení rizik je celkové odstranění rizika, nebo alespoň jeho minimalizaci na přijatelnou míru [11].

Odpovědnost za řízení bezpečnosti

V malých organizacích je za tuto oblast odpovědná osoba na úrovni statutárního orgánu. U takto malých firem by bylo velice neefektivní zaměstnávat specializované manažery, kteří by se touto otázkou zabývali na plný úvazek.

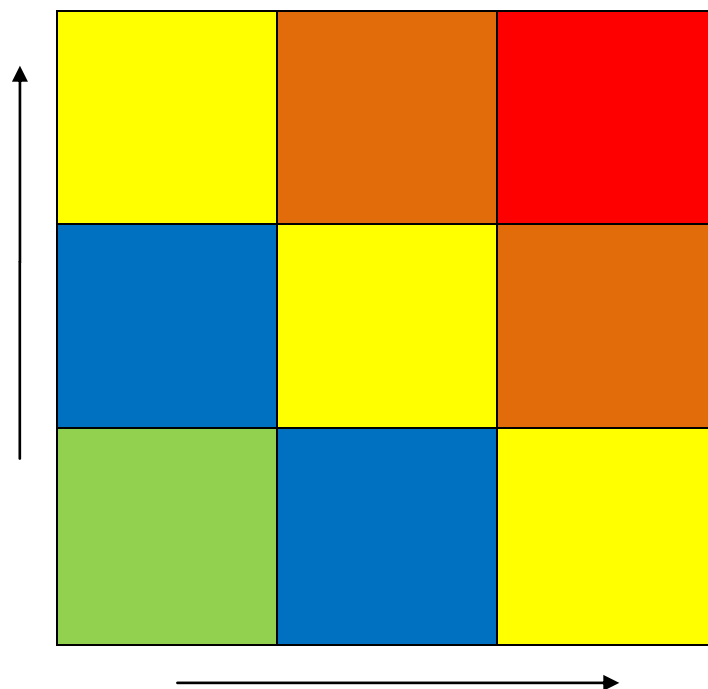
Ve velkých a středních organizacích má na starost oblast odpovědnosti za řízení bezpečnosti manažer bezpečnosti. Ovšem tu nejvyšší odpovědnost na sebe bere přirozeně vlastník, statutární orgán a top management (nejvyšší management) organizace [9].

Matice k vyhodnocování rizik

Jednou z metod vyhodnocování bezpečnostních rizik je matice rizik. Hlavní výhodou této matice je přehlednost a grafické znázornění umožňující rozčlenit hrozby podle velikosti rizika (možné ztráty). Podstata vyhodnocování rizik spočívá v rozhodnutích, jak se k riziku postavit. Zda je možné riziko přijmout či ne, a jaká opatření bychom měli přijímat k odstranění těchto rizik nebo alespoň k minimalizaci na přijatelnou míru [11].

K výpočtu pravděpodobnosti rizika je potřeba znát výši škody (v peněžních jednotkách) a pravděpodobnost (v procentech nebo v desetinných číslech), že k události dojde. Pro kvantifikaci rizika je nutné oba tyto údaje vynásobit. Výsledná hodnota rizika bude vyjádřena v peněžních jednotkách (jedná se o možnou ztrátu) a představuje očekávanou ztrátu v rámci stanoveného časového období.

Osa y – pravděpodobnost (%)

Osa x – škoda (peněžní jednotky)

Obrázek 3: Grafické znázornění matice rizik

Zdroj: vlastní zpracování podle [11]

Poznámka

červeně – označuje velmi vysoké riziko

oranžově – vysoké riziko

žlutě – zvýšené riziko

modře – nepatrné riziko

zeleně – přijatelné riziko

2 BEZPEČNOST PRÁCE

Tento mezivědní obor zahrnuje zejména technická, technologická, organizační, výchovná a jiná opatření, která vedou k vytvoření bezpečného pracovního prostředí, ve kterém nebude docházet k pracovním ani jiným úrazům.

2.1 Předpisy k zajištění bezpečnosti

Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné pracovní podmínky, zdraví neohrožující prostředí a přijímání opatření k předcházení rizik. Podle zákoníků práce má povinnost soustavně vyhledávat nebezpečné činitele, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a následně je vyhodnocovat a přijímat protiopatření. O přijatých opatřeních vede zaměstnavatel příslušnou dokumentaci [3].

Konkrétní požadavky na zajištění bezpečnosti lze nalézt a jsou upraveny předpisy k zajištění bezpečnosti práce, které vydávají vláda a ministerstva. Nové předpisy, které nahrazují zastaralé vyhlášky, které byly vydány Českým úřadem bezpečnosti práce či Ministerstvem práce, jsou vydávány zejména formou nařízení vlády České republiky.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce říká [25]: Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými přípravky a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví.

V tomto zákoně § 101 odst. 5 najdeme vymezení povinnosti zaměstnavatele z hlediska bezpečnosti: povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

Dále podle §102 odstavce 6 má zaměstnavatel povinnost přijmout opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí; při poskytování první pomoci spolupracuje s poskytovatelem pracovně-lékařských služeb. Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména poskytovatele zdravotnické záchranné služby, Hasičského

záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel je povinen zajistit ve spolupráci s poskytovatelem pracovně-lékařských služeb jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.

Další právní úpravou v této oblasti je Úmluva č. 155, o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí, z roku 1981 a zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

2.2 Mimořádné události na pracovišti

Mimořádné události jsou všechny náhlé, neplánované a závažné události či škodlivé síly a jevy, které mohou být vyvolané člověkem, přírodními vlivy nebo haváriemi. Tyto škodlivé síly ohrožují v první řadě život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací [3].

Rozdělení mimořádných událostí [3]:

- ❖ způsobené člověkem - mohou být zapříčiněny nedbalostí zaměstnance, činností teroristických skupin či jednotlivců, sabotáží, přepadením či vloupáním. Hrozby způsobené lidským faktorem jsou nazývány intencionální hrozbou, tedy zamýšlenou a realizovanou lidským jedincem, skupinou, organizací nebo státem,
- ❖ způsobené přírodními jevy - mezi ty se nejčastěji řadí povodně, sesuvy půdy, zemětřesení, zásahy bleskem, vichřice, tornáda a další. Takové mimořádné události jsou považovány za neintencionální,
- ❖ mající podstatu v pracovních podmínkách - vznikají při haváriích technického zařízení, při pracovních úrazech, požáru, výbuchu, při úniku nebezpečných látek, chemických přípravků a jiných. Důsledek činnosti mimořádné události může být celkové zhoršení systému, zastavení činnosti v podniku nebo organizaci, či dokonce zánik systému nebo organizace.

Opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí

Zákoník práce zaměstnavateli ukládá povinnost přijmout opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí. Všechna opatření by měl zaměstnavatel přijmout již před uvedením pracoviště do užívání. Každý zaměstnavatel je povinen tyto opatření průběžně kontrolovat a dohlížet nad jejich účinností a jejich dodržování z pohledu zaměstnanců.

Opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí se zabývají [3]:

- ❖ potencionálními mimořádnými událostmi, které mohou vzniknout,
- ❖ způsobem vyhlášení vzniku mimořádné události,
- ❖ přehledem o přítomnosti zaměstnanců na pracovišti,
- ❖ vybavením prostředky první pomoci a lékárníčkami první pomoci,
- ❖ vybavením bezpečnostními značkami, kterými jsou označeny únikových cest, nouzového východu, míst první pomoci, směr k zařízení požární ochrany a ohlašovny požáru, požárně bezpečnostní zařízení,
- ❖ zpracováním evakuačního plánu,
- ❖ stanovení pravidel chování zaměstnanců při evakuaci,
- ❖ určením osobních ochranných pomůcek,
- ❖ stanovení osob k organizování poskytnutí první pomoci,
- ❖ zajištění přivolání zdravotnické záchranné služby, Hasičského sboru České republiky a Policie České republiky,
- ❖ seznámení zaměstnanců s opatřením zaměstnavatele pro případ nastalé mimořádné události a poskytnutí přiměřených informací a pokynů,
- ❖ cvičným poplachem.

2.3 Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních

Školy a školská zařízení mají povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání. Studentům musí poskytovat nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.

Tyto povinnosti mají školy a školská zařízení při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech. Ředitel školy by měl v zájmu bezpečí studentů, žáků i zaměstnanců a jejich informování, přijímat určitá opatření k prevenci rizik [3].

Ředitel školy je povinen v rámci prevence rizik vydat školní řád, který upravuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů. Žáci a studenti mají povinnost se tímto školním řádem řídit a dodržovat předpisy a pokyny k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni, a jsou povinni poslouchat pokyny pedagogických pracovníků škol.

Zletilí žáci a studenti, kteří mají zdravotní obtíže, či jiné zdravotní komplikace, které by mohly mít určitý vliv na vzdělávání, mají povinnost oznámit tyto skutečnosti škole. Odpovědnost za škodu, která vznikne žákům či studentům nebo úraz, který vznikne při teoretickém a praktickém vyučování, upravuje a reguluje zákoník práce [3].

Školení zaměstnanců o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci

Prvním a základním školením zaměstnanců by mělo být školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Zaměstnavatel je povinen takto školit zaměstnance a tím jim doplnit jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon jejich práce. Zaměstnanec je povinen účastnit se těchto školení, a zaměstnavatel je povinen soustavně vyžadovat a kontrolovat dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Taková školení se vykonávají zejména [3]:

- při přijmutí nového zaměstnance, tedy při nástupu do nové práce,
- při změně pracovního zařazení nebo druhu práce,
- při zavedení nových technologií a změnách pracovních postupů.

Školní úraz

V praxi se pojem školní úraz používá běžně, ovšem v právních předpisech tento termín nenalezneme. Označení úrazu dítěte, žáka nebo studenta, ke kterému došlo v době vyučování nebo s ním přímo souvisejících činnostech a také při poskytování školských služeb je nazýváno školním úrazem. Všechny školy a školská zařízení jsou povinny vést dokumentaci veškerých školních úrazů dětí, žáků a studentů, dále vyhotovovat Záznamy o úrazu a posílat je stanoveným orgánům a institucím [3].

Vyhláška č. 57/2010 Sb. ze dne 12. února 2010, kterou se mění vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, stanoví, že záznam o úrazu a vyrozumění o aktualizacích záznamů o úrazu se zasílá České školní inspekci v elektronickém formuláři.

Kniha úrazů

Kniha úrazů slouží k vedení evidence veškerých úrazů, i tehdy pokud není zapotřebí pracovní neschopnosti nebo byla způsobena pracovní neschopnost jen po dobu 3 kalendářních

dnů. Podle školských zákonů slouží kniha úrazů k evidenci veškerých úrazů žáků i studentů, pokud k tomuto úrazu došlo při činnosti stanovené školským zákonem (§29 odst.2). Požadavky na knihu úrazů, Záznamy o úrazech, požadavky na hlášení úrazů a další, jsou stanoveny v prováděcích předpisech ke školskému zákonu [3].

3 POŽÁRNÍ OCHRANA

Požární bezpečnost je upravena ve vyhlášce o požární prevenci. V této vyhlášce je uvedena charakteristika požární bezpečnosti jako souhrn organizačních, technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu, po kterém následuje požár, k ochraně osob, zvířat i majetku a k zamezení jeho dalšího šíření.

Podmínky požární bezpečnosti se stanovují na základě charakteristiky objektů a pracovišť, podle které jsou definovány činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím. U právnických osob zodpovídá za plnění požární ochrany statutární orgán organizace [3].

Požární evakuační plán

Požární evakuační plán se zpracovává pro každý prostor a objekt. Tento plán upravuje postup při evakuaci osob, zvířat nebo materiálu z objektů. Plán obsahuje počet osob, které provádí evakuaci, určení cest a způsobu evakuace, místo shromaždiště, způsob zajištění první pomoci, a grafické znázornění směru únikových cest. Znázornění cest se umísťuje na dobře viditelném a přístupném místě. Evakuační plán by měl vycházet z požárního evakuačního plánu, který je regulován požárními předpisy.

Opatření pro případ evakuace zpracovává kvalifikovaný člověk, který ji organizuje, a všechny činnosti s evakuací spojenou se stanoví v evakuačním plánu. Evakuaci zaměstnanců určuje zejména charakter mimořádné události a čas, který je potřeba k provedení evakuace. Pod pojmem evakuace, si lze představit souhrn všech organizačních a technických opatření, které zabezpečují přemístění osob z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst bezpečných [3].

Školení zaměstnanců o požární ochraně

Školení zaměstnanců o požární ochraně zahrnuje zejména seznámení se s organizací a základními předpisy, s požárním nebezpečím v daném objektu, s požárním řádem a poplachovými směrnicemi, evakuačním řádem, seznámení se s rozmístěním a používáním prostředků požární ochrany na pracovišti. Toto školení se opakuje nejméně jednou za dva roky [23]. Rozsah a obsah školení zaměstnanců určuje zaměstnavatel sám. Zaměstnavatel ověřuje znalosti získané při školení zaměstnanců způsobem, který určuje dokumentace požární ochrany organizace.

Školení zaměstnanců k organizování první pomoci

Zaměstnanci určení k organizování poskytnutí první pomoci jsou školeni k přivolání zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky [14]. Dále je jejich školení zaměřeno na evakuaci osob v organizaci. Zaměstnanci, kteří jsou vybráni pro plnění těchto úkolů, musí pocházet z řad vlastních zaměstnanců. Pokud zaměstnanec nesouhlasí, nemůže ho zaměstnavatel bez souhlasu určit k této činnosti. Pokud zaměstnanec souhlasí, vznikají mu určité povinnosti a to zejména účastnit se určených školení, umění zacházet s příslušným vybavením a toto vybavení mít vždy k dispozici. Počet určených pracovníků pro organizování první pomoci záleží na druhu činnosti firmy, velikosti pracoviště a organizačním uspořádáním ve firmě [3].

Školení zahrnuje část teoretickou i praktickou, kdy jsou zaměstnanci prověřováni v aplikování teoretických znalostí a dovedností, a jsou seznámeni s bezpečnostními značkami a únikovými cestami a také s vybavením potřebným k poskytnutí první pomoci.

Školení zaměstnanců může provádět vedoucí zaměstnanec nebo odborně způsobilá osoba (bezpečnostní technik, lékař závodní preventivní péče). Zaměstnavatel může zaměstnancům určeným pro činnosti organizování první pomoci přiznat odměnu.

4 ANALÝZA MOŽNÝCH RIZIK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Tato kapitola je zaměřena na jednotlivá potencionální rizika, která mohou na základní škole nastat. Cílem bude tato rizika vysvětlit a analyzovat je na Základní škole v Týnci nad Labem.

Potřebné informace byly získány od ředitele Základní školy v Týnci nad Labem pomocí řízeného rozhovoru (příloha A), který byl zaměřený zejména na jeho místo v otázce bezpečnosti na škole a také na základní informace o řízení bezpečnostních rizik na Základní škole v Týnci nad Labem. Jako statutární zástupce je za bezpečnost na škole zodpovědný.

Pomocí formuláře dotazníkového šetření (příloha B) je zjišťováno, jak celou situaci ohledně bezpečí vidí sami žáci. Dotazník vyplnilo 56 žáků z druhého stupně Základní školy v Týnci nad Labem, ve věku od 13-15 let.

Dotazníkové šetření žáků

Níže uvedená tabulka (tab. č. 1) obsahuje četnosti odpovědí na dotazníkové šetření žáků Základní školy v Týnci nad Labem.

Byl/a jsi informován/a o tom, jak se chovat při požárním poplachu?	ANO 55x	NE 1x
Pokud jsi byl/a informován/a, od koho jsi se informace dozvěděl/a?	Třídní učitel 52x Rodiče 1x	Spolužák 1x Požární řád 2x
Pořádá Vaše škola cvičný poplach?	ANO 55x	NE 0
Jak často jej pořádá?	1x za školní rok. 48x Nepořádá. 0x	NEODPOVĚDĚL/A 1x Vícekrát za šk. rok. 19x
Co si myslíš o značení únikových cest na tvé škole, jsou jasné a přehledné, snadno se podle značek orientuješ?	Ano, značení je dobré. 22x Nikdy jsem si značení nevšiml/a. 27x	Ne, značení je špatné. 7x
Víš, že nošení zbraní a jiných ostrých nebezpečných předmětů do škol je zakázáno?	ANO 54x	NE 2x
Co si myslíš o nošení těchto předmětů do škol?	Souhlasím se zákazem. 45x Je mi to jedno. 11x	Nesouhlasím se zákazem. 1x
Víš o někom, kdo i přes tento zákaz, nosí nebezpečně zbraně u sebe?	ANO 9x	NE 47x
Jaký je tvůj názor na drogy, myslíš si, že užívání drog je správné?	ANO 1x	NE 55x
Byl/a jsi ve škole poučen/a o negativních účincích drog, jejich nebezpečnosti a vlivu na tvé fyzické i dušení zdraví?	ANO 56x	NE 0x
Pokud ano, ovlivnilo to tvůj názor na užívání drog?	ANO 40x	NE 16x

Setkal/a jsi se na škole s drogami?	ANO 13x	NE 43x	
Byl/a jsi někdy svědkem napadení spolužáka?	ANO 36x	NE 20x	
Byl/a jsi někdy svědkem napadení učitele?	ANO 2x	NE 54x	
Došlo u Vás na škole už k nějaké krádeži?	ANO 42x	NE 1x	NEVÍM 13x
Myslíš si, že mají do školy volný přístup i cizí osoby, nebo se musí každý hlásit řediteli/učíteli, aby mohli vstoupit do budovy?	Ano, mají volný vstup. 5x	Ne, každý, kdo chce vstoupit do uzamčené školy, se musí nahlásit. 35x	Nevím. 16x
Slyšel/a jsi v poslední době o teroristických útocích, které se staly na jiných školách i v zahraničí?	Ano, slyšel/a. 29x	Ne, neslyšel/a. 27x	
Pokud ano, myslíš si, že podobný útok hrozí i na Vaší škole?	Ano, je to možné. 7x	Ne, není to možné. 24x	Nevím. 25x
Cítíš se ve škole v bezpečí?	ANO 44x	NE 9x	NE VŽDY 3x

Tabulka 1: Dotazníkové šetření žáků na Základní škole v Týnci nad Labem

Zdroj: vlastní zpracování

Popis organizace

Základní škola je součástí výchovně vzdělávací soustavy a je zapsána v rejstříku škol. Od 1. 1. 2001 je škola právním subjektem a hospodaří jako příspěvková organizace. Její součástí je školní družina, školní klub a školní jídelna. Základní škola je oprávněna na základě živnostenského oprávnění poskytovat služby v oblasti stravování, provozovat tělovýchovná a sportovní zařízení, pořádat odborné kurzy a školení, provádět zprostředkovatelskou činnost a na základě zřizovací listiny pronajímat nebytové prostory. Organizace má svého závodního lékaře a je pojištěná u Kooperativy [21].

Areál školy tvoří hlavní budova, dva pavilony, sportovní hala, budova šaten a sportovní hřiště. Celý areál je oplocen [21].

Tabulka počtu žáků na ZŠ v Týnci nad Labem

Tabulka č. 2 obsahuje informace o počtu studentů na Základní škole v Týnci nad Labem v jednotlivých letech.

Roky	Počet žáků		
	1. stupeň	2. stupeň	celkem
2004 - 2005	132	190	322
2005 - 2006	117	174	291
2006 - 2007	111	162	273
2007 - 2008	97	145	142

2008 – 2009	96	138	234
2009 - 2010	112	133	245
2010 - 2011	120	122	242
2011 - 2012	141	128	269
2012 - 2013	168	120	288

Tabulka 2: Počet žáků v jednotlivých letech na ZŠ v Týnci nad Labem

Zdroj: vlastní zpracování podle [22]

4.1 Bezpečnostní opatření

Přestože je škola poměrně malá organizace, směrnice k bezpečnosti a PO zpracovává základní škole bezpečnostní technická. Škola s ní spolupracuje již několik let.

Vedení školy se snaží vytvářet takové pracovní podmínky, aby neohrožovali zdraví zaměstnanců ani žáků. Zaměstnanci jsou škole v oblasti BOZP při nástupu do zaměstnání a pak v pravidelných intervalech. Pokud je to potřebné, škola zajišťuje zaměstnancům osobní ochranné pracovní pomůcky. K zajištění bezpečnosti jsou také žáci i zaměstnanci poučováni o možných rizicích a připravováni na mimořádné situace formou cvičných poplachů a školeními. Například každý rok, někdy i vícekrát do roka, vyhlašuje ředitel školy cvičný poplach, při kterém spolupracuje s bezpečnostními složkami, jako jsou Hasiči, Policie ČR a Město Týnec nad Labem, jakožto zřizovatel školy.

Možným rizikům se snaží vedení školy předcházet vydáním školního řádu, se kterým jsou žáci každý rok seznámeni a jsou povinni se jím řídit. Za každé porušení pravidel jsou žáci i zaměstnanci postihováni. Žáci jsou poučeni, jak předcházet možnému riziku, před veškerými akcemi, kde by se rizika mohla vyskytnout, ať už se jedná o lyžařský výcvik, školu v přírodě, jednodenní výlet nebo účast na soutěži.

Požární ochrana

Ředitel školy je zodpovědný za dodržování podmínek požární bezpečnosti. Tu zajišťuje zejména pravidelnými kontrolami budov, prováděním pravidelných revizí komínů, plynových a elektrických spotřebičů.

Škola má vypracovaný evakuační plán, se kterým jsou žáci seznámeni vždy na začátku školního roku a zaměstnanci při nástupu do práce a na pravidelných školeních požární ochrany.

Zabezpečení budovy školy

Rizika hrozí nejen uvnitř organizace, ale i zvnějšku. Základní škola v Týnci nad Labem zaujímá opatření i proti těmto hrozbám. Všechny budovy školy jsou zabezpečené elektronických zabezpečením s alarmem. Celý den jsou vchody do školy uzamčeny, aby se zamezilo vstupu nepovolaným osobám do budovy školy. Cizí osoby, které chtějí vstoupit, se musí nahlásit řediteli, zástupci ředitele nebo ekonomce školy.

V posledních letech se stávají školy terčem napadení teroristickou skupinou nebo jednotlivcem. Ředitel základní školy si je vědom, že žádná taková hrozba se vyloučit nedá, ale vzhledem k situaci v naší republice říká, že se podobné situace příliš neobává a považuje ji za méně pravděpodobnou.

4.2 BOZP a úrazy

Ředitel školy vydává Směrnice pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (příloha D), z důvodu zajištění péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci na základě platné Úmluvy Mezinárodní organizace práce a zejména v souladu se Zákoníkem práce č. 262/2006 Sb..

Tato směrnice vymezuje rozsah platnosti, povinnosti na úseku péče o zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci, a povinnosti zaměstnanců. V přílohách Směrnice pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou vymezeny pracovní i školní úrazy, provádění školení BOZP, provádění kontrolních činností na úseku BOZP a orientační dechové zkoušky na alkohol a jiné návykové látky.

Pracovní úrazy dělí směrnice na úrazy smrtelné a úrazy ostatní. U pracovních úrazů vymezuje směrnice způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu a také vzor záznamu o úrazu. Zpráva o příčinách smrtelného pracovního úrazu zahrnuje základní údaje o postiženém, úrazový děj, povahu zranění a poskytnutí první pomoci, dále zaznamenává osobu, která prováděla šetření úrazu, informace o porušení bezpečnostních předpisů, přijatá opatření k zabránění možnosti opakování úrazu, datum předávání zprávy o výsledku šetření příčin úrazu ve vedení školy. Tuto zprávu musí podepsat ředitel školy.

Školní úrazy se dělí tak jako pracovní úrazy na smrtelné a úrazy ostatní. Příloha o školních úrazech vymezuje předpisy o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. Škola vždy k 30. září vyrozumí Českou školní inspekci o aktualizacích záznamů o úrazu v uplynulém školním roce.

V souladu se Směrnicemi pro zajištění BOZP ve škole se provádí školení BOZP podle pokynů uvedených v příloze č. 3, této směrnice. Uvádí informace o vstupním školení zaměstnance, o periodicitě školení, o školení vedoucích zaměstnanců, školení zaměstnanců speciálních profesí a školení zaměstnanců cizích firem. V souvislosti se školením zaměstnanců o požární ochraně vydává vedení školy Tematický plán školení zaměstnanců o požární ochraně ve školství (příloha C). Kontrolní činnost na úseku BOZP provádí na škole komise určená vedením školy v termínu nejméně 1x za rok na všech pracovištích školy. Zápisy o těchto kontrolách se zaznamenávají do Protokolu o kontrole.

Ve Školním řádu Základní školy v Týnci nad Labem jsou stanoveny pokyny při řešení záznamu o úrazu [15]:

- a) Záznam o úrazu provádí vždy zaměstnanec školy, který v době vzniku úrazu vykonával nad žáky dohled. Pokud je úraz ohlášen dodatečně po odchodu žáka ze školy, není uznán jako úraz, který se stal ve škole a záznam o úrazu se neprovádí.
- b) V knize úrazů se evidují všechny úrazy žáků (dále jen "úraz"), ke kterým došlo při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a záznam bude proveden do 2 dnů od okamžiku, kdy se škola o úrazu dozví.
- c) Při úrazech smrtelných a úrazech, jejichž důsledkem byla nepřítomnost žáka ve škole, vyhotovuje škola obdobným postupem záznamy o úrazu na předepsaných tiskopisech. Pro účely školských předpisů se smrtelným úrazem rozumí takové poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky žák zemřel nejpozději do jednoho roku od vzniku úrazu. Záznam o jakémkoli úrazu, i evidovaném v knize úrazů se vyhotoví také na žádost zákonného zástupce žáka, zřizovatele, zdravotní pojišťovny žáka, České školní inspekce anebo Policie České republiky. Škola vyhotoví o úrazu, který nezpůsobí nepřítomnost žáka ve škole nebo školském zařízení, záznam, pokud je pravděpodobné, že žákovi bude poskytnuta náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění způsobené úrazem. Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá škola zákonnému zástupci žáka.
- d) O úrazu nezletilého žáka podá škola nebo školské zařízení bez zbytečného odkladu oznámení jeho zákonnému zástupci. Pokud nasvědčují zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s úrazem byl spáchán trestný čin nebo přestupek, nebo jedná-li se o smrtelný úraz, podá škola nebo školské zařízení bez zbytečného odkladu hlášení Policii České republiky. Dále o úrazu podá škola nebo školské zařízení bez

zbytečného odkladu hlášení pojišťovně, u které je škola nebo školské zařízení pojištěno pro případ své odpovědnosti za škodu vzniklou na životě a zdraví žáků.

- e) Záznam o úrazu, jehož důsledkem byla nepřítomnost, nebo pokud je pravděpodobné, že žákovi bude poskytnuta náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění způsobené úrazem, zasílá škola za uplynulý kalendářní měsíc podle platných předpisů.
- f) Záznam o smrtelném úrazu zasílá škola navíc ještě místně příslušnému útvaru Policie České republiky a to do 5 pracovních dnů po podání hlášení podle předchozího odstavce.
- g) Osobní údaje, které jsou součástí knihy úrazů, mohou být zpracovávány pouze za účelem evidence úrazů, popřípadě jako podklad pro vyhotovení záznamu o úrazu, podléhají režimu ochrany osobních údajů podle platných právních předpisů.

Úrazy na Základní škole v Týnci nad Labem za jednotlivé školní roky

Níže uvedená tabulka (tab. č. 3) obsahuje počet celkových úrazů, úrazů, které byly registrované a počet úrazů, které byly odškodněné.

Rok	Údaje	Úrazy celkem	Registrované úrazy	Odškodněné úrazy
2007/2008	Počet žáků	35	9	3
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	7 200
2008/2009	Počet žáků	67	10	4
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	10 380
2009/2010	Počet žáků	55	20	6
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	14 080
2010/2011	Počet žáků	61	8	1
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	1 900
2011/2012	Počet žáků	79	13	4
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	8 940

2012/2013	Počet žáků	50	7	1
	Celková vyplacená částka v Kč	x	x	3 600

Tabulka 3: Tabulka úrazovosti žáků na ZŠ v Týnci nad Labem

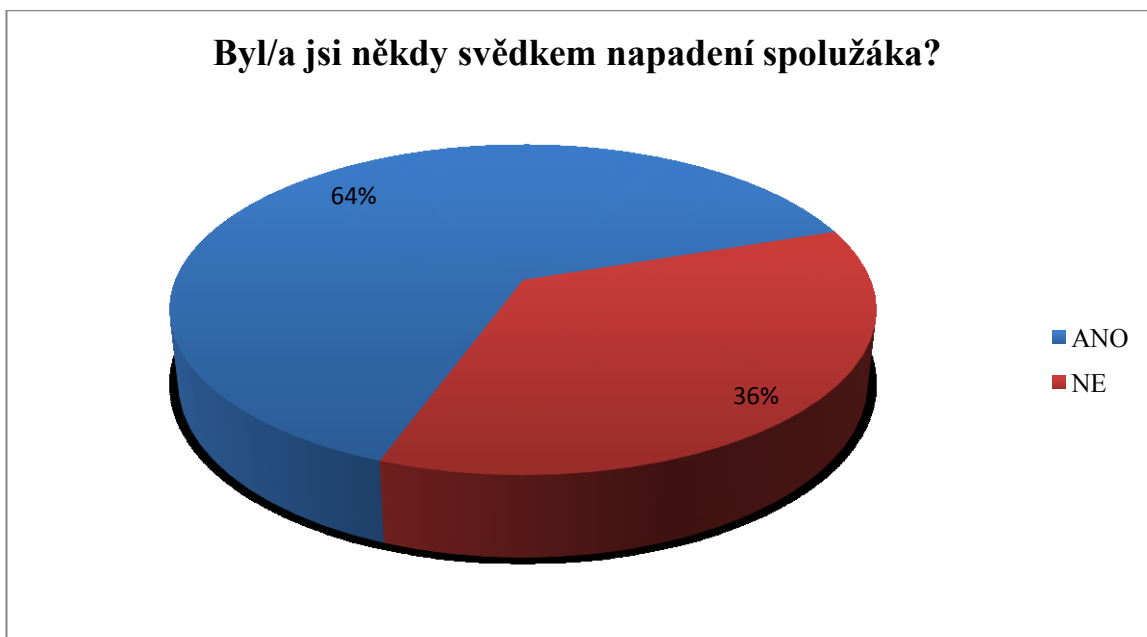
*Zdroj: vlastní zpracování
podle Záznamů o úrazech*

V souvislosti s velkým množstvím lidí na jednom místě se škola často stává místem úrazu dětí. Škola musí hlídat děti nejen při školním vyučování, ale i přestávkách, při kterých vznikají úrazy nejčastěji.

Údaje v tabulce úrazovosti žáků zaznamenávají počet žáků, kteří byli zraněni a kolik činila celková vyplacená částka za úrazy, za posledních 6 let. Vyplacená částka za úraz je vyplacena pojišťovnou rodině poškozeného žáka. Počet celkových úrazů zahrnuje veškeré úrazy, které byly zaznamenány v knize úrazů v uplynulém školním roce. Ovšem jen některé z nich byly zaregistrovány a dostaly tak možnost být odškodněny. Za registrované úrazy se považuje každý úraz, o kterém byl vyhotoven záznam o úrazu. Odškodněné případy jsou úrazy, které byly odškodněny pojišťovnou.

4.3 Fyzické či verbální napadení žáků a učitelů ve škole

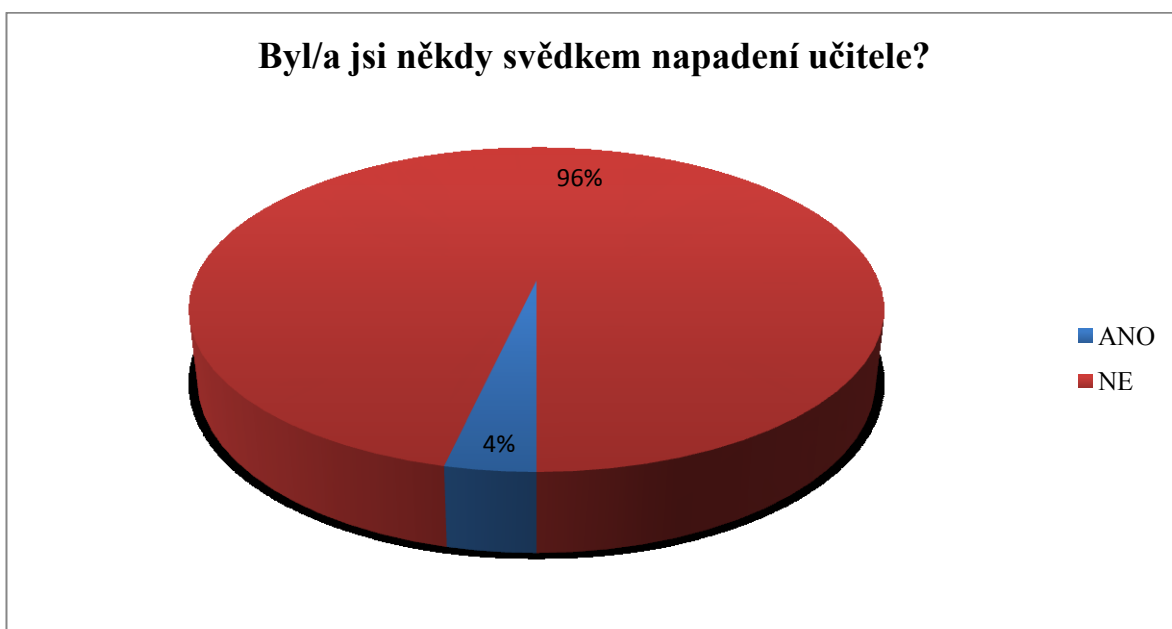
Ani tento druh nežádoucí události, který může ve škole nastat, nesmí být opomíjen. Školní řád stanovuje činnosti, které mohou vést k vyloučení žáka ze školy. Žák může být podmíněčně vyloučen za opakované méně závažné porušení školního řádu, ať už se jedná o drobnou krádež, verbální napadení zaměstnance školy, fyzické nebo verbální napadení spolužáka, požití alkoholu a drog, kouření, psychické a fyzické týrání nebo hrubé poškození majetku školy. Pokud by se jednalo o závažnější opakované porušení školního řádu, žák může být nepodmínečně vyloučen [15].

Obrázek 4: Graf četnosti odpovědí - napadení žáků na škole

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z dotazníku žáků Základní školy v Týnci nad Labem a podle grafu č. 4, není výjimkou, že se žáci někdy setkali s napadením spolužáka, nebo mohou být dokonce i oni sami napadeným nebo tím, který napadá ostatní. V tomto případě nejde o ojedinělou záležitost, s tímto problémem se potýká většina škol.

Obrázek 5: Graf četnosti odpovědí - napadení učitelů na škole

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce, kterou zobrazuje graf č. 5, zda se žáci na škole setkali s napadením učitele, ve většině případů odpověděli negativně. Jen 4% žáků se setkali s tímto druhem napadení, lze předpokládat, že se jednalo pouze o verbální napadení učitele, jelikož ředitel školy potvrdil, že učitelé na Základní škole v Týnci nad Labem nikdy nebyli fyzicky napadeni některým z žáků školy.

Kyberšikana

Díky rostoucímu rozšíření informačních technologií se stále větším problémem zdá být kyberšikana na školách.

Za kyberšikanu je považována šikana učitelů a žáků, která je zdokumentována pomocí technologií, zejména mobilních telefonů, nebo zveřejněna na internetu a použita proti šikanované osobě. Ať už jej žák zveřejní pro zostuzení šikanované osoby nebo jen pro své vlastní zviditelnění, je to stále považováno za šikanu.

Kyberšikanou jsou urážlivé zprávy s nadávkami formou SMS, MMS nebo na internetu a sociálních sítích, cílené webové stránky k poškození oběti, zneužití identity oběti, ponižující videa a obrázky zdokumentované a zveřejněné na internetu, nebo jejich rozeslání pomocí e-mailu a podobně [4].

Učitel jako objekt napadení žákem

Mezi šikanou mezi samotnými dětmi a napadáním učitelů žáky školy, tedy takzvanou šikanou učitelů, je jen nepatrný most. Primárním úkolem je tedy zaměřením se na řešení šikany mezi dětmi.

Zjevnou formou šikany učitelů je posmívání se učiteli, jeho zesměšňování, nerespektování jeho pokynů, ničení věcí a fyzické napadání. Většinou se to neobejde ani bez natočení učitele na mobilní telefon, a jeho zesměšňování na internetu a sociálních sítích. Výhodou je, že tato forma je prokazatelná.

Naopak při skryté formě šikany učitelů se ve většině případů nikdo nic nedozví. Dítě drží proti učiteli nějaké kompromitující materiály, které se vylučují s dobrou morálkou, nebo povinností a zákony. Tyto materiály může dítě využívat při jeho osobních požadavcích, nebo pro celou třídu, pro přehlížení prohřešků nebo zlepšení kvalifikace. Všechny tyto případy jsou těžko odhalitelné, protože je skrývají jak žáci, tak i samotní učitelé. Důvodem může být obava o ztrátu zaměstnání, poničení soukromého majetku dětmi, tolerance, nebo jen obyčejný stud učitele. Podle článku z Učitelských novin chce 8-10% učitelů odejít ze školství právě z důvodu útoky na jejich osobu.

Respekt z autority učitele už není u dnešní mladé generace takový, jaký býval dříve. Na vině bývá neschopnost pedagogického pracovníka získat si autoritu. Pedagog, který si tuto vlastnost u žáků nevytvoří, se stává v podstatě v učitelství nepoužitelný. Protože pedagog nemá žádnou jinou šanci, než zvládnout chování žáků verbálními schopnostmi. Žáci se poté k učiteli mohou chovat nedůstojně, někde hraničit právě až s již zmiňovanou šikanou učitelů.

Učitelé, ale ani ředitelé školy si s tímto fenoménem někdy nevědí rady. Přehlížení tohoto problému ze strany rodičů není výjimkou. Pedagogové nemají v podstatě žádné zastání, protože nejsou žádným zákonem chráněni, jako například veřejní činitelé.

Řešením by mohlo být zavedení zákonných norem na ochranu učitele. Dnes je už běžným paradoxem, že je učitel například za výchovný pohlavek dítěti propuštěn ze zaměstnání. Naopak když se takového činu dopustí žák, je jen požádán, aby se takového činu už podruhé nedopustil [13].

Případy napadení na školách v ČR

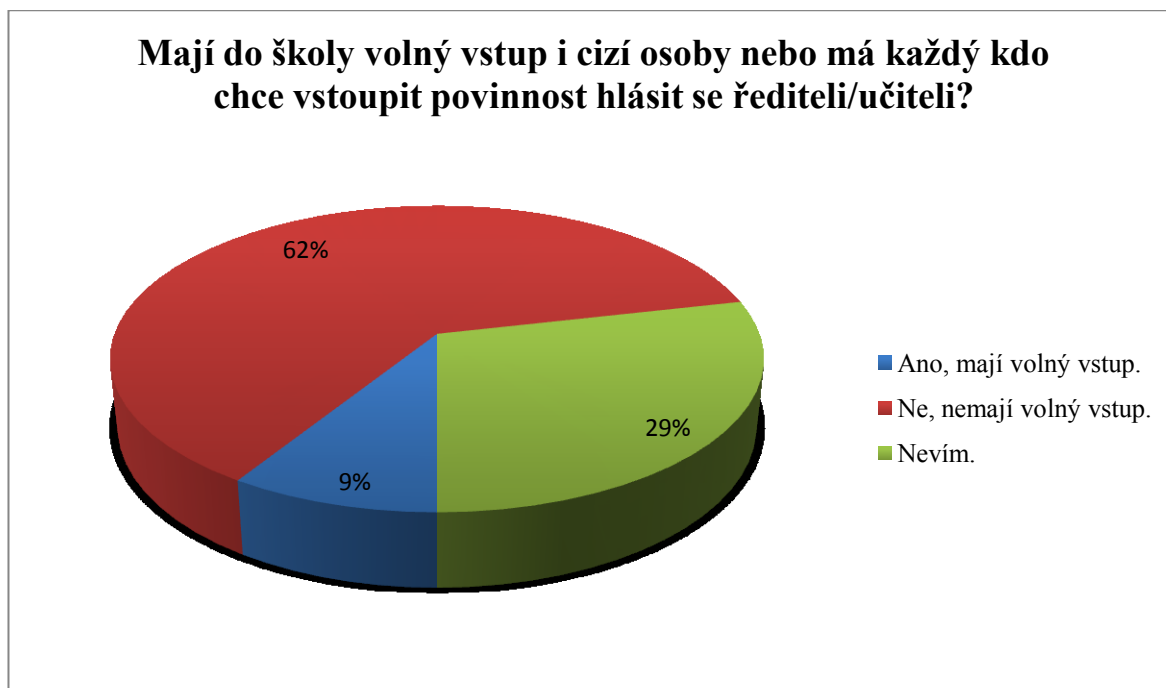
V říjnu 2012 se stalo poslední z nejzávažnějších napadení učitele na školách v ČR. 14ti-letý student způsobil učitelce matematiky o přestávce hlubokou bodnou ránu do zad. Vše se odehrálo na Gymnáziu Zikmunda Wintra v Rakovníku [7].

V minulých letech se podobné činy už také staly. V roce 2004 ubodal učeň středního odborného učiliště ve Svitavách šedesátiletého pedagoga, který na následky zranění zemřel. Mladík byl za tento hrůzný čin odsouzen k devíti letům vězení. V roce 2002 zbil mladík svou učitelku na škole pro sluchově a mentálně postižené ve Vodňanech.

V ČR jsou případy napadení učitele poměrně ojedinělou záležitostí, i když za posledních 16 let došlo zhruba k 10 případům napadení. V zahraničních statistikách jsou případy napadení učitele ještě častější než v ČR.

4.4 Vstup nepovolaných osob do školy a krádeže

Nejen krádeže, ale i vnesení zbraní, poškození majetku, založení požárů, hrozba ublížení žákům a učitelům, i tyto rizika a jiné hrozí se vstupem nepovolaných osob do budovy školy.

Obrázek 6: Graf četnosti odpovědí - vstup nepovolaných osob do budovy školy

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 6 zobrazuje četnosti odpovědí žáků na otázku, zda si myslí, že do budovy školy mají volný vstup i cizí osoby. Škola zajišťuje znemožnění vstupu nepovolaným osobám do budovy školy. Snaží se tím předejít možnému riziku útoku nepovolané osoby na žáky, na pracovníky, ale i na hmotný i nehmotný majetek organizace. Nepovolaná osoba by mohla do objektu školy přinést nebezpečné zbraně, poškodit majetek nebo vyvolat jinou nežádoucí událost.

Základní škola v Týnci nad Labem zaujímá všechna dostupná stanoviska k zabezpečení budovy. Všechny vstupní dveře do budov jsou v době školního vyučování uzamčeny, pro vstoupení do budovy lze použít pouze hlavní vchod a osoby se musí hlásit ekonomce, řediteli školy, zástupci ředitele nebo pověřenému učitelé školy. Školník při přechodech žáků z budovy ven nebo naopak vykonává dozor u dveří.

Z výsledku dotazníkového šetření však vyplývá, že 9% respondentů se domnívá, že je na škole možný volný vstup osob. Podle školního řádu nesmí ani žáci umožnit vstup do budovy školy nepovolané osobě. Platí pro ně i zákaz jakkoliv manipulovat s pojistkou na vchodových dveřích. U osob, které nejsou žáky nebo zaměstnanci školy ani rodiči, je možné vstoupit do budovy jen se souhlasem ředitele školy nebo jiného pověřeného pracovníka. Zákonní zástupci, rodiče mohou do budovy volně vstoupit jen v době konání třídních schůzek,

akademií, na poradu s učitelem, kdy na vstup dohlíží školník [15]. Při placení jídel ve školní jídelně se musí už opět nahlásit.

4.4.1 Vloupání a krádeže

Krádeže na školách nejsou žádné ojedinělé činy. Většinou se jedná jen o prosté krádeže zaměřené na odložené věci, krádeže v šatnách, v tělocvičně nebo o přestávkách ve třídě. Žáci u sebe často mívají větší hotovost, kterou dostávají buď jako kapesné nebo u sebe mají větší částku na zaplacení školního jídla, školní akce nebo jiné aktivity. Výjimkou nebývají ani krádeže elektronického zařízení nebo mobilních telefonů, které dnes už vlastní skoro každé dítě na škole, i ti na prvním stupni. Na dalším místě jsou krádeže řetízku, prstýnků nebo hodinek, které žáci musí sundávat na hodiny tělesné výchovy. Na Základní škole v Týnci nad Labem tyto věci uchovává během hodiny v krabičce učitel.

Při krádežích nemusí být nutně ohroženi jen žáci. Také majetek učitelů, jejich osobní věci, věci z učitelských kabinetů i majetek školy jsou ohrožené.

Prevence krádeží na základní škole

Důležitou prevencí v této oblasti mohou a měly by vykonávat pověřené osoby a školník, který by se měl zdržovat v prostorách hlavního vstupu při přechodech žáků zvenku dovnitř nebo naopak.

Vhodným prvkem je také nainstalování kamer, ovšem i když je to účinné v odrazení pachatele, není kamera levná záležitost a většina škol na takové investice peníze nemá. V ČR má čtvrtina základních a středních škol nainstalovaný kamerový systém. Na některé z kamerových systémů přispívají v mnoha školách rodiče studentů. Škola má ovšem podle zákona povinnost uchovávat kamerové záznamy jen 24 hodin. Tato lhůta se však může stát kamenem úrazu, v případě krádeží často dochází k odhalení až příliš pozdě a škola už v té době nemusí mít kamerové záznamy k dispozici.

Další prevencí by mělo být organizování besed o informovanosti dětí, jak chránit svůj vlastní majetek. Tu by mělo pro žáky zajišťovat vedení školy. Při těchto besedách často se školou spolupracuje právě Policie ČR. Ve většině škol však besedy na toto téma nejsou základní prioritou, škola se raději zaměřuje na další důležitou otázku, a to otázku drog na školách.

Pokud ve škole již došlo ke krádežím, měla by škola úzce spolupracovat s Policií ČR. Policie ČR se potom může zaměřit na příčinu krádeží, jejich periodicitu a následné vypátrání pachatele. Policie ČR může být školám také nápomocná organizováním besed pro žáky.

Obrázek 7: Graf četnosti odpovědí - krádeže na základní škole

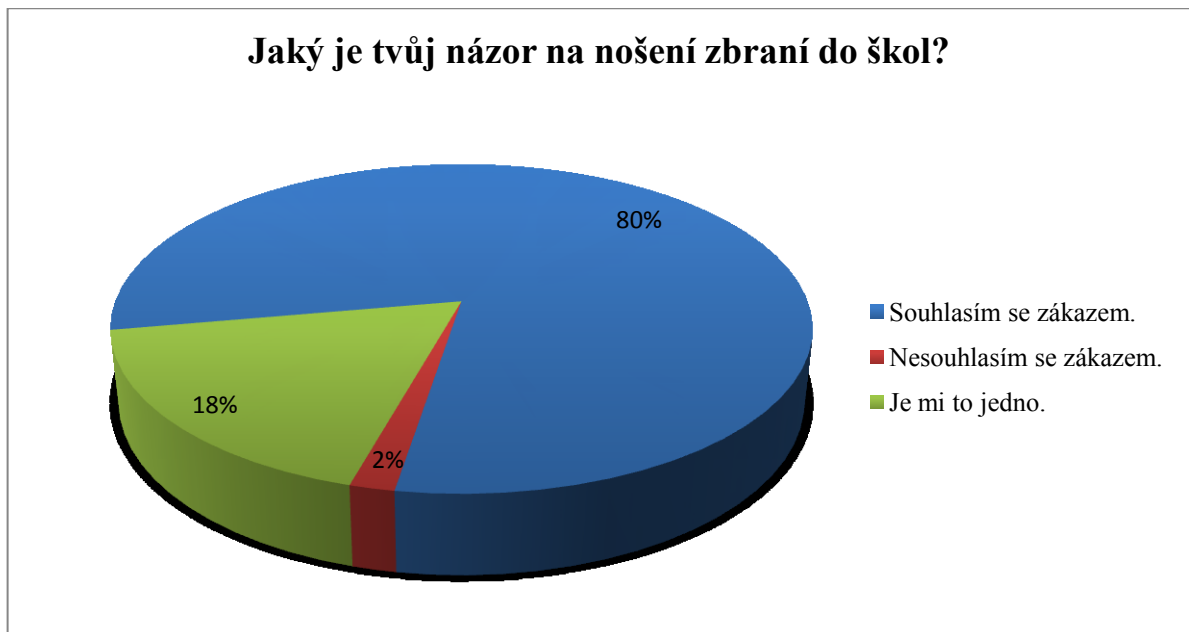
Zdroj: vlastní zpracování

Jak je již zjevné z grafu (viz. Obr. č. 7), na Základní škole v Týnci nad Labem dochází ke krádežím. Ať už se jedná o menší či větší krádeže, tento problém tu zůstává. Otázkou je, zda ke krádežím dochází zevnitř školy, nebo mohou znamenat nedostatečnou ochranu vstupu nepovolaných osob do budovy školy.

4.5 Vnášení nebezpečných předmětů do škol

Další z dotazů připravených pro žáky Základní školy v Týnci nad Labem byla otázka vnášení nebezpečných předmětů, ostrých předmětů a zbraní do škol. Vnášení nebezpečných předmětů a zbraní do škol je v dnešní době velice závažnou otázkou. Tento problém řeší nejen školy v České republice, ale zejména školy v zahraničí.

Žáci na Základní škole v Týnci nad Labem se v 96 % shodují na povědomí o zákazu vnášení všech nebezpečných zbraní do školy. Většina z dotazovaných žáků také odpověděla, že se zákazem souhlasí. Z čeho lze usoudit, že si uvědomují, jaké nebezpečné situace mohou při vnesení zbraní do školy nastat.

Obrázek 8: Graf četnosti odpovědí - názor na vnášení nebezpečných zbraní do školy

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 8 obsahuje odpovědi žáků, na názor vnášení nebezpečných zbraní do budovy školy. Nežádoucí událostí, kterou zobrazuje níže uvedený graf č. 9, že 9 žáků z 56 si všimlo spolužáka nebo spolužačky, který přinesl nebezpečný předmět do školy, by se měla na Základní škole v Týnci nad Labem začít řešit.

Obrázek 9: Graf četnosti odpovědí - vnášení zbraní do školy i přes jeho zákaz

Zdroj: vlastní zpracování

Při vnesení nebezpečného předmětu do školy se i z ne zcela nebezpečné věci může stát, v rukou mladistvého při špatné manipulaci nebo zcela náhodou, velice nebezpečnou zbraní.

Jedním z opatření k zajištění bezpečnosti ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zákaz vnášet nebo používat nebezpečné předměty, kterými by mohlo dojít k porušení majetku žáků, učitelů i majetku školy, ale také k ohrožení lidského zdraví. Nedodržením zákazu je hrubé porušení školního řádu, které se trestá [15].

Předměty označované jako nebezpečné

Mezi nebezpečné předměty se řadí nože, ostré zbraně, boxery, hvězdice, obušky, střelné zbraně, výbušné látky včetně zábavné pyrotechniky a další předměty, které se jako zbraně dají použít.

Útok v Moskvě

Ozbrojený student vnikl do jedné z moskevských škol. Vzal si 20 dětí z jeho vlastní třídy jako rukojmí a učitele zastřelil. Policista, který zasahoval po výstřelu, byl mladíkem zabit. Mladík střílel z otcovy lovecké pušky a malorážky. K vyjednávání přizvali policisté otce útočnicka, který ho nakonec donutil vzdát se. Důvodem jeho útoku byl údajně spor s učitelem. V Moskvě nejsou tyto násilné útoky ojedinělé [6]. Po incidentu v moskevské škole 3. února 2014 rozhodla moskevská radnice o nařízení bezpečnostních prověrek ve všech budovách školy v Moskvě.

Útoky ve Spojených státech amerických

V americkém Sparksu zaútočil mladík střelnou zbraní na svého učitele matematiky a postřelil i dva dvanáctileté chlapce. Učitel po útoku zemřel, dva chlapci přežili. Nakonec útočník obrátil zbraň proti sobě. Zbraň ukradl jeho rodičům. Útočník byl podle svých spolužáků šikanován, což mohl být důvod toho, proč se k takovému činu rozhodl [5].

Ani ne před dvěma lety, 14. prosince 2012, v Newtonské základní škole dvacetiletý mladík Adam Lanza zastřelil 20 dětí a 6 pedagogů, poté obrátil zbraň proti sobě. Ještě před tímto incidentem, ráno zastřelil i svou matku. Zbraň i municí koupila legálně jeho matka. Policie označila Adama Lanza za psychicky narušeného člověka, který se zajímal o střelbu na škole Columbine v americkém Denveru, která se stala v dubnu v roce 1999. Pár let před jeho střelbou na základní škole, u Adama lékaři potvrdili Aspergerův syndrom s výraznými „sociálními poruchami“ a extrémní úzkostí [18].

Střední školu Columbine 20. dubna 1999 zasáhla tragédie. Dva mladíci po pečlivě připravovaném útoku zabili 12 studentů, profesora, 23 dalších zranili a poté byli oba nalezeni mrtví v knihovně ověšení amatérsky vyrobenými náložemi. Důvody jejich činu nikdy nebyly objasněny.

Otázka držení zbraní

Jak je zřejmé i z výše zmiňovaných případů napadení střelnou zbraní, většina ze zbraní byla legálně držena některým z rodičů. Bylo tedy velice snadné se ke zbraní dostat a využít ji pro násilný zločin. Je tedy možnost, že určité změny v zákoně o držení střelných zbraní, by mohly situaci změnit, nebo alespoň eliminovat výskyt použití střelné zbraně při násilném napadení.

Po incidentu v roce 2012 v Newtonu se začalo přemýšlet o přísnějším omezení, nebo až úplnému zákazu palných zbraní. I když se řešení zdá být jednoduché, není tak úplně jednoznačné, zda by zákaz palných zbraní vedl k menší kriminalitě. Problém však nespočívá jen v držení střelných zbraní, problém spočívá zejména v lidech. Záleží na osobnostním charakteru, morálce, tradicích, náboženství a dalších faktorech, které mohou vést lidi k násilným činnostem.

Ze zákazu legálně držených střelných zbraní nevyplývá jen možné zmírnění kriminality, ale také to, že nevinné oběti se stávají bezbrannými, jelikož zločinci si střelnou zbraň obstarají i ilegální cestou. Snaha státu zakázat vlastnictví malých palných zbraní na osobní ochranu, a tím odzbrojit bezúhonné svobodné občany, by proto byla nelegitimní [20]. Navíc, mezi základní lidská práva, patří také právo na držení palné zbraně na ochranu života, zdraví i majetku.

Prognóza do budoucna

K nejčastějším místům výskytu násilných napadení na školách patřily vždy Spojené státy americké. Co se týče celkového vývoje, byla Amerika vždy o krok napřed. Je tedy možné a také pravděpodobné, že podobný vývoj násilných činů pomalu přejde i do Evropy, tedy i do České republiky.

Ve Spojených státech amerických je smíšená a nestálá populace. V takovém množství odlišných lidí se poté snáze najdou lidé s určitou poruchou osobnosti a inklinací k agresivitě. V porovnání s Evropou, kde existují tradice a jistá morálka předávaná z generace na generaci, jsou Spojené státy americké v tomto ohledu mnohem zranitelnější.

4.6 Drogy a jiné návykové látky

V následujících podkapitolách je věnována pozornost problematice dělení drog, užívání drog a drogové prevenci na základní škole.

4.6.1 Rozdělení drog

Podle postoje společnosti k drogám je možné je dělit na legální a nelegální drogy, tvrdé a měkké drogy. Drogy způsobují závislost a podle míry této závislosti můžeme dělit drogy na drogy s mírným rizikem (kofein, nikotin, marihuana) a s vysokým rizikem závislosti (pervitin nebo heroin). Poslední hledisko z jakého lze drogy dělit je působení drogy na psychickou stránku člověka [10].

Legální versus nelegální drogy

S legálními drogami se můžeme běžně setkat ve společnosti, jsou to takzvané společensky tolerované drogy. To ovšem neznamená, že na nich nemůže vzniknout závislost člověka. Příkladem legální drog jsou alkohol, nikotin, některé léky, kofein a jiné.

Nelegální drogy jsou společností netolerovány. Při jejich prodeji, přechovávání a předávání dalším lidem, hrozí člověku zákonem stanovený trest. Nelegálními drogami jsou marihuana, druhy extázi, pervitin nebo heroin [10].

Měkké versus tvrdé drogy

Za měkké drogy jsou považovány ty, u nichž nehrozí tak velké riziko závislosti. Jejich dlouhodobým užíváním však k závislosti ve většině případů dochází.

Tvrdé drogy jakými jsou heroin, kokain, pervitin a další vzniká závislost velice snadno. Většinu těchto drog navíc uživatelé aplikují nitrožilně přímo do svého krevního oběhu [10].

Působení na psychickou stránku člověka

Různé druhy drog obsahují různé druhy látek, tlumivých, povzbuzujících nebo halucinogenních látek. Užitím drogy s tlumivými látkami člověku způsobí uvolnění, uklidnění, ale také zpomalení jeho reakcí, ospalost a spánek. Mezi takové drogy patří heroin, alkohol, léky nebo morfin.

Psychická závislost na užívání drogy způsobují ve většině případů ty drogy, které obsahují povzbuzující látky. Tyto látky zvyšují výkon, aktivitu a pocit fyzické i duševní síly. Mezi tyto drogy se řadí kokain, pervitin ale také kofein nebo nikotin.

Látky halucinogenní jsou velmi nebezpečné z důvodu nepředvídatelnosti jejich působení na člověka. Zvyšují intenzitu vnímání, způsobují sluchové i zrakové halucinace a mění psychiku i vědomí člověka. Drogami obsahující tyto látky jsou LSD, konopí nebo lysohlávky [8].

4.6.2 Drogová prevence na základní škole

První názor na užívání drog a jiných návykových látek získávají žáci od svých rodičů. Podle průzkumů jsou nejohroženější skupinou děti ve věku od 13-15 let. Velmi záleží na zázemí, které rodiče svému dítěti poskytují. Pokud má dítě ve svých rodičích oporu a nemusí se bát svěřit s každým svým problémem, je menší pravděpodobnost, že se dítě někdy rozhodne drogy užívat. Ovšem nejen rodiče, ale i škola má v této otázce velmi důležitou úlohu.

V letech, kdy si žáci tvoří své návyky, a kdy si utváří své vlastní názory na užívání návykových látek, tráví většinu svého času ve škole. Proto je velmi důležité věnovat se této otázce například při vyučování a při různých programech s návykovými látkami spojenými, formovat v dětech jen ty správné návyky, informovat je o všech nežádoucích účincích na lidský organismus i psychiku.

Obrázek 10: Graf četnosti odpovědí - informovanost žáků o účincích drog

Zdroj: vlastní zpracování

Podle uvedeného grafu č. 10 se všichni žáci na Základní škole v Týnci nad Labem jednoznačně shodli, že škola v otázce informovanosti žáků podniká ty správné kroky, a žáky pravidelně informuje o negativních účincích drog a jejich nebezpečnosti a vlivu na fyzické i duševní zdraví člověka a hovoří s žáky o drogách a jiných návykových látkách.

Obrázek 11: Graf četnosti odpovědí - formování názorů žáků na užívání drog

Zdroj: vlastní zpracování

V dotazníku podaném na Základní škole v Týnci nad Labem 55 žáků z 56 tvrdí, že užívání drog a jiných návykových látek je špatné. Toto stanovisko potvrzuje také fakt, že většinu žáků v jejich užívání a v jejich názoru na užívání drog a jiných návykových látek, škola ovlivnila, což je zjevné z grafu č. 11.

Obrázek 12: Graf četnosti odpovědí - žáci, kteří se setkali s drogami na škole

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi na otázku, zda se žáci setkali na škole s drogami, byly velmi překvapivé. I když škola podniká veškeré kroky k informování žáků a o negativních účincích drog a jejich nebezpečnosti a vlivu na fyzické i duševní zdraví přesto se s nimi 23% dotazovaných žáků, podle výše uvedeného grafu č. 12, setkala.

Drogy na základních školách v ČR

S problémem drog na středních, vyšších i vysokých školách se setkávají učitelé a ředitelé škol velmi často. Ovšem už před pár lety se rozšířil tento problém i do školních lavic základních škol. Není ojedinělé, že se děti na základních školách už někdy setkali s drogami, byť jen lehčími drogami.

Nejrozšířenější užívanou drogou na českých školách je marihuana. Kromě teoretické části v prevenci drog, se některé školy zapojují i do praktických akcí, které na žáky většinou zapůsobí větší mírou, než jen povídání si o drogách, znalostí druhů drog a jejich teoretických účincích na člověka. Ředitelé škol spolu s učiteli pořádají pro děti různé semináře a přednášky, kde se děti můžou dozvědět o lidech a setkat se s nimi osobně, kteří drogy užívali, mají s nimi tedy osobní zkušenost s jejich účinky. Ačkoliv se školy snaží o průběžnou prevenci, a věnují jí velkou pozornost, některé děti od užívání drog neodradí.

4.6.3 Dokazování užívání drog

Užívání nelegálních drog je trestné, a aby mohl být uplatněn zákon, je nutné dokázat užívání drog. Samotné užívání tolerovaných legálních drog není v ČR trestné, ovšem řízení automobilu pod vlivem drog, nebo užívání drog v určitých institucích (škola, podniky, státní instituce) je zakázané a trestné.

K rychlému a levnému testu užití drogy patří drogové testy. Testování probíhá většinou s pomocí papírových proužků nebo destiček napuštěnými látkami, které reagují na určitou drogu. Tato forma testování je vhodná zejména pro organizace pracující s dětmi, soukromé podniky nebo rodiče.

Drogové testery se stávají stejně běžnými jako například alkoholové testery. Psychiatrické a protidrogové léčebny testují pomocí drogových testerů své klienty. Podniky používají drogové testery při vstupní zdravotní prohlídce před nástupem do zaměstnání, nebo při zjišťování, zda zaměstnanec nepřišel do práce pod vlivem drogy. Některá města či obce nabízejí v informačních centrech testery, které lze anonymně vyzvednout a aplikovat je přímo doma [16].

Podle zákona může pedagog v případě možného ohrožení zdraví dítěte provést testování. Používání drogových testerů na základních školách je ovšem možné jen se souhlasem rodičů, jinak jejich potomka škola testovat nesmí. Někteří ředitele škol berou přítomnost drogových testerů také jako prevenci. Pokud žáci budou vědět, že je škola se souhlasem může testovat, možná je to od užívání drog odradí.

Ve Školním řádu Základní školy v Týnci nad Labem stojí, že ve všech budovách a prostorách školy platí přísný zákaz požívání alkoholu, návykových a omamných látek. Pokud existuje důvodné podezření z požití takových látek a možného ohrožení zdraví žáka, může škola po předchozím souhlasu zákonných zástupců žáka provést orientační testování na přítomnost těchto látek [15]. Někteří odborníci však s testováním drog na školách striktně nesouhlasí. Tvrdí, že využívání těchto testerů není dobrá cesta, jak přesvědčit mládež.

I když je většinou řešena otázka zjišťování drog u žáků, tak i zaměstnanci školy mohou být prověřováni. Základní škola v Týnci nad Labem má ve směrnici k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci uvedené zaměstnance, kteří jsou oprávněni provádět orientační dechovou zkoušku na alkohol a jiné návykové látky v rámci školy, kterými jsou ředitel a zástupce ředitele.

Ve směrnici má škola také uvedený postup a způsob zajištění po zjištění výsledku zkoušky [12]:

- 1) Zaměstnanci, kteří jsou oprávněni vyzvat zaměstnance, aby se podrobili orientační dechové zkoušce, musí mít k dispozici soupravu detekčních trubiček ALTEST nebo obdobný elektronický přístroj.
- 2) V případě pozitivního výsledku kontrolní dechové zkoušky oznámí vedoucí zaměstnanec tuto skutečnost řediteli školy a zajistí sepsání zápisu o zjištěné skutečnosti. O každé provedené zkoušce (i negativní) se provede jednoduchý zápis do Deníku kontrol BOZP na daném pracovišti.
- 3) Zaměstnanci, u kterého bylo zjištěno požití alkoholických nápojů, musí být zabráněno vykonávat činnost, při které by mohl ohrozit život a zdraví ostatních lidí nebo své.
- 4) V případě, že se zaměstnanec po vyzvání odmítne podrobit orientační dechové zkoušce nebo nesouhlasí s výsledkem zkoušky, oznámí tuto skutečnost řediteli školy nebo jeho statutárnímu zástupci, který rozhodne o dalším postupu (například rozvázání pracovního poměru, vyžádání spolupráce orgánů Policie ČR).

4.7 Požární ochrana

Podle Zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně je právnická osoba povinna plnit povinnosti na úseku požární ochrany ve všech prostorách. Za plnění těchto povinností odpovídá vždy statutární orgán organizace. Mezi jeho další povinnosti patří zabezpečovat v potřebném množství věcné prostředky požární ochrany, vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, udržovat volné příjezdové komunikace a únikové cesty, udržovat volný přístup k nouzovým východům, k uzávěrům plynu, vody a topení. Je nutné zajistit také správné označování bezpečnostními značkami, příkazy a zákazy, které se vztahují k požární ochraně [24].

Statutární orgán organizace je zodpovědný za kontrolu dodržování předpisů o požární ochraně, a pokud se nějaké závady zjistí, je povinen neprodleně je odstranit. Kontrola probíhá za přítomnosti odborně způsobilé osoby. Při kontrole orgánu státního požárního dozoru musí škola poskytnout požadované doklady a veškeré dokumentace a informace vztahující se k požární ochraně.

Dokumenty požární ochrany

- 1) Požární poplachové směrnice – zahrnuje postup v případě požáru, způsob vyhlášení požárního poplachu, postup osob při vyhlášení požárního poplachu, kontakty a telefonní čísla.
- 2) Požární řád – podmínky požární bezpečnosti k zamezení vzniku požáru, povinnosti osob při zajišťování podmínek požární bezpečnosti, požárně technické charakteristiky látek.
- 3) Požární evakuační plán – určuje osoby, místa, prostředky, způsob, cesty pro organizování evakuace, místo soustředování evakuovaných, kontrola počtu evakuovaných osob, zajištění první pomoci, grafické znázornění směru únikových cest.
- 4) Řád ohlašovy požáru – zahrnuje způsob přijímání hlášení o vzniku požáru, způsob vyhlášení požárního poplachu, oznámení požáru na operační středisko, povinnosti obsluhy, náhradní opatření.

4.7.1 Cvičné požární poplachy

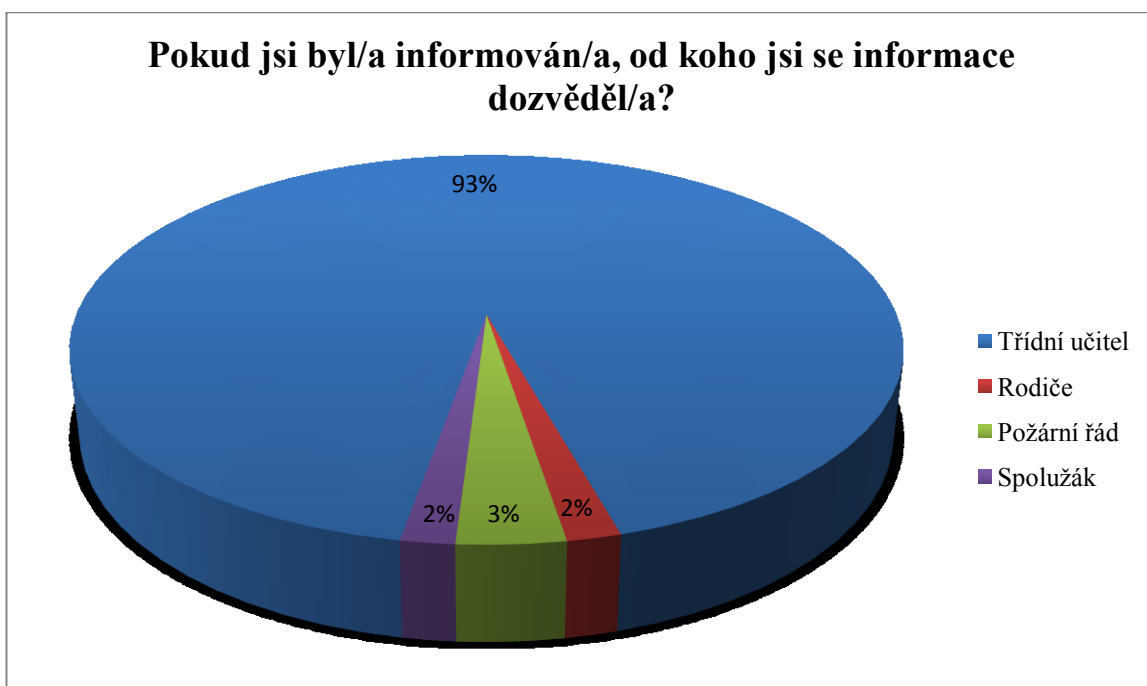
Jedním ze způsobů, jak prověřit obsah požárních poplachových směrnic, úplnost a správnost požárního evakuačního plánu, je uskutečnění cvičného požárního poplachu. Cvičný požární poplach by měl být prováděn právě podle postupů uvedených v požárních a evakuačních dokumentech. Po provedení cvičného požárního poplachu je poplach zapsán do požární knihy a v případě zjištění nesrovnalostí je aktualizována požární dokumentace. Při vyhlášení cvičného požárního poplachu by měla být informována příslušná střediska hasičského záchranného sboru kraje.

Obrázek 13: Graf četnosti odpovědí - informovanost žáků o požárním poplachu na škole

Zdroj: vlastní zpracování

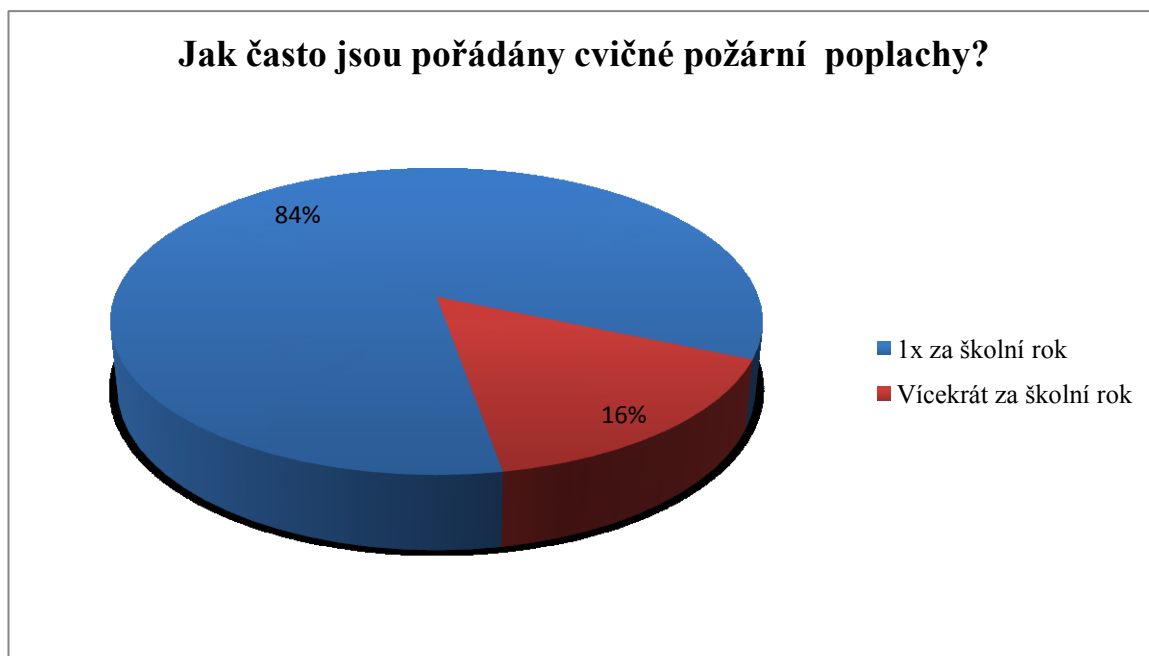
Cílem dotazu informovanosti žáků o požárním poplachu, který zobrazuje graf č. 13, bylo zjistit, zda mají žáci základní informace, jak se v takovém případě chovat.

Obrázek 14: Graf četnosti odpovědí - kdo informuje žáky o chování při požárním poplachu

Zdroj: vlastní zpracování

Podle grafu č. 14 z odpovědí žáků vyplynulo, že největší díl na jejich informovanosti má třídní učitel, který mám povinnost na začátku každého školního roku dětem přečíst a vysvětlit Školní i Požární řád Základní školy v Týnci nad Labem, tato odpověď tedy nebyla překvapivá.

Obrázek 15: Graf četnosti odpovědí - pořádání cvičných poplachů

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 15 vyplývá, že většina z žáků (84%) se shodla na tom, že alespoň jedenkrát za školní rok pro ně škola pořádá cvičný požární poplach.

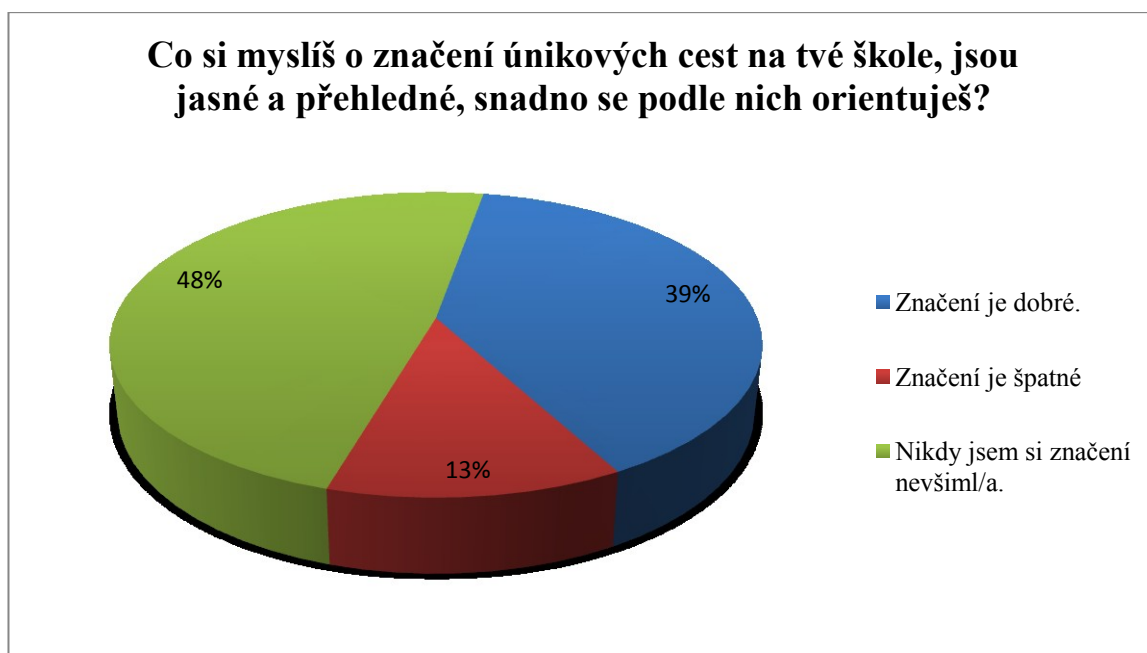
4.7.2 Značení únikových cest

Další důležitou otázkou je značení únikových cest, jejich jasnost, viditelnost, a schopnost se podle nich bezpečně orientovat. Únikové cesty jsou navrhovány tak, aby zajišťovaly bezpečnou evakuaci osob z hořícího objektu. Je nutné, aby se v těchto místech nenacházel materiál, který snadno hoří. Technické podmínky požární ochrany staveb upravuje Vyhláška č.23/2008 Sb. Tato vyhláška také stanovuje, že v tzv. chráněných únikových cestách nesmí být umístěn žádný hořlavý materiál. Pro školy by to znamenalo velký zásah do prostředí školy. Proto Vyhláška č. 23/2008 Sb. v příloze č. 6 vymezuje, co je ještě na chráněné únikové cestě akceptovatelné a co ne. Například připouští jednu hořlavou nástěnku na určitou plochu, ale dnes lze už zakoupit i nástěnky nehořlavé.

U únikových chodeb ve škole, ať už se jedná o jakoukoliv kategorii únikových cest, je nutné dodržovat minimální šíři pro případný únik. Další nutností je kontrolovat, zda dveře na

konci únikové cesty nejsou zamčené, zamřížované apod. Únikové cesty musí být také správně značeny bezpečnostními značkami.

Při nedodržování podmínek v oblasti požární ochrany hrozí školám pokuty. V praxi se s nimi však často neseťkají. Při kontrolách se hasiči zaměřují na zjištěné nedostatky, a hlavně na jejich včasné odstranění, aby se objekty staly bezpečnějšími.

Obrázek 16: Graf četnosti odpovědí - značení únikových cest na škole

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu č. 16 vyplývá otázka, zda opravdu značení únikových cest na Základní škole v Týnci nad Labem odpovídá standardům a požadavkům. Ovšem i tak se nedá z odpovědí žáků jednoznačně tvrdit, že chyba je jen na straně školy. Je zde i taková možnost, že si žáci nevšimají označení a jejich nevědomost (48 % z dotazovaných žáků si značení nikdy nevšimlo) může plynout i z jejich nezodpovědnosti nebo přehlížení těchto značení.

4.8 Teroristické útoky na školy

Teroristické skupiny či jednotlivci využívají násilí a hrozby násilím k zastrašení protivníka nebo k dosažení určitých politických cílů. Terčem těchto akcí se stávají většinou civilisté a nevinné oběti. Teroristé mohou plánovat atentáty, únosy, útoky na infrastrukturu, bombové útoky nebo přepadení.

Dalším účelem teroristických akcí je získání si publicity. S tím mohou dosáhnout svých konkrétních cílů například na politické požadavky.

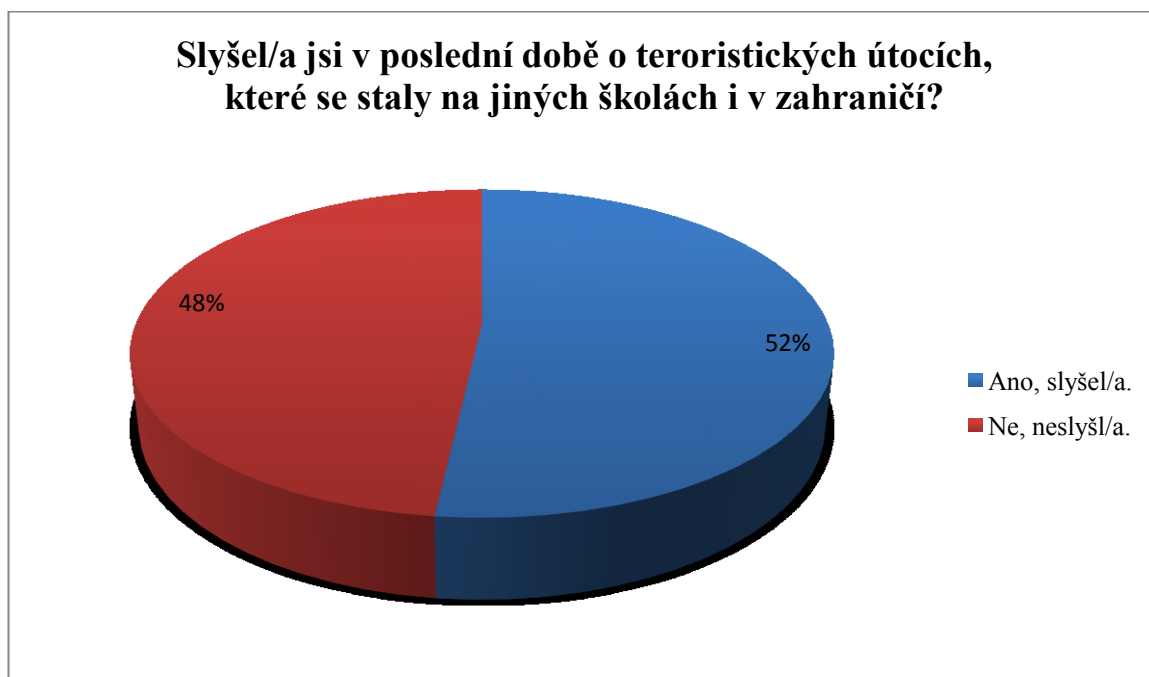
Teroristické útoky na školách v zahraničí

Na konci roku 2013 byla v Sýrii odpálené auto plné výbušnin vedle základní školy v Umm al-Amed. Zemřelo 7 dětí.

V roce 2004 vybuchla ve školní tělocvičně v ruském Beslanu silná nálož. V té době bylo v tělocvičně více než tisíc zajatců, kteří tam pobývali již 2 dny. Ty tam drželo několik desítek ozbrojenců převážně z Čečenska. Počet obětí byl přes 330, z toho 190 dětí, dalších 800 zraněných. Během osvobození bylo zabito 31 teroristů, kteří se účastnili přepadení školy v Beslanu.

Základní škola v Týnci nad Labem

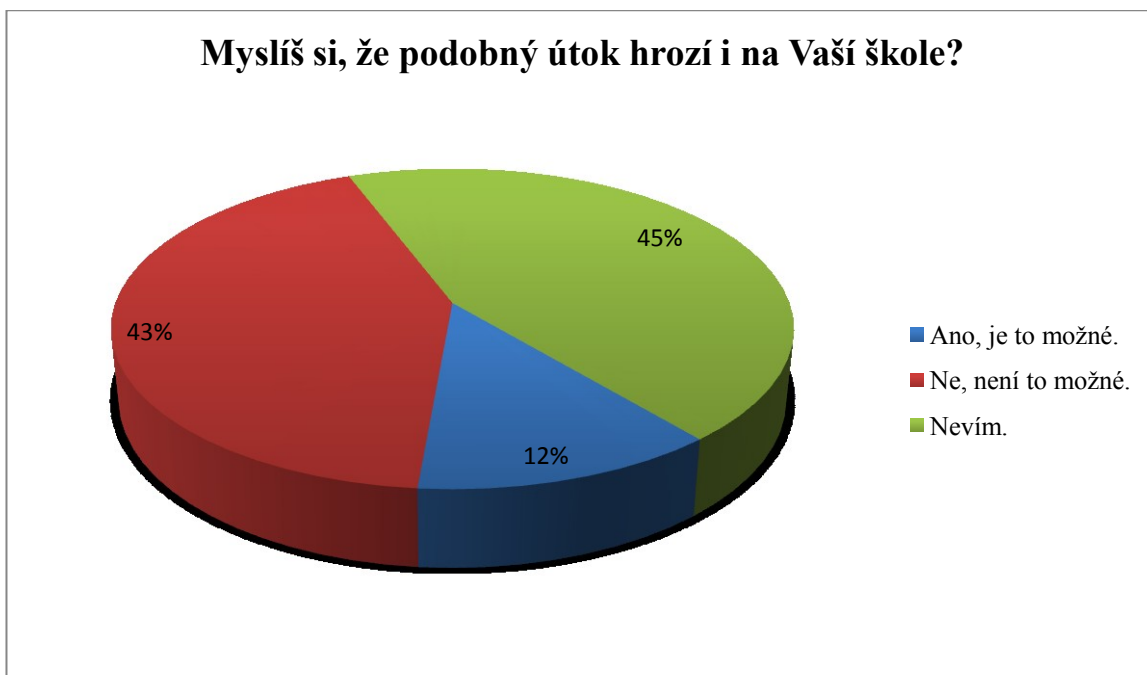
Jednou z posledních otázek k žákům na Základní škole v Týnci nad Labem bylo povědomí žáků o teroristických útocích na jiných zahraničních školách. Cílem této otázky bylo zjistit, zda žáci vnímají svět kolem nás a jsou si vědomi i takových rizik jakými jsou teroristické útoky.

Obrázek 17: Graf četnosti odpovědí - povědomost žáků o teroristických útocích na školách

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce, kterou vyobrazuje graf č. 17, zda žáci v poslední době slyšeli o teroristických útocích, které se staly na jiných zahraničních školách, byly odpovědi žáků opatrné. Dá se říci, že polovina z dotázaných, alespoň někdy o tomto útoku slyšela. Ať už z televize, rádia, novin, internetu nebo od rodičů a učitelů.

Obrázek 18: Graf četnosti odpovědí - názor na možnost vzniku teroristického útoku na školách v České republice

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky, zda si žáci myslí, že podobná situace může hrozit i na jejich škole, byly jejich odpovědi skoro totožné, jako při otázce povědomí o těchto teroristických útocích. Podle grafu č. 18 se přes polovinu žáků shodla na tvrzení, že takový útok na jejich škole není možný, druhá polovina žáků nevěděla a 12% žáků považuje tento druh útoku reálný i na školách v České republice.

Celková bezpečnost na Základní škole v Týnci nad Labem

Poslední otázkou v dotazníku byl subjektivní dotaz na každého žáka, zda se ve škole cítí v bezpečí. 9 (tedy 16%) žáků z 56 se ve škole necítí bezpečně, a 3 žáci se ve škole cítí bezpečně jen někdy. Na tuto odpověď může mít vliv několik faktorů, mezi které můžeme zařadit působení jedince ve třídě, který se chová nadřazeně k některým spolužákům nebo chování starších spolužáků k mladším, nebo pocit nebezpečí ztráty osobní věci. Důležitým faktorem je to, jak vlastně žáci bezpečí vnímají.

Analýzou možných bezpečnostních rizik na základní škole je možné konstatovat, že základní škola předchází vzniku možných rizik tím, že má zpracované potřebné dokumenty, spoluprací s ostatními bezpečnostními složkami státu, hlavně i prováděním prevence v této otázce. Posouzením bezpečnostních opatření proti nalezeným hrozbám navrhuji v otázce značení únikových cest provést kontrolu, zda je značené v pořádku a důrazněji na něj žáky upozornit, protože jak vyplynulo z dotazníkového šetření, převládala odpověď „Nikdy jsem si

značení nevšiml/a“. 9% žáků si také myslí, že do budovy školy mají volný vstup nepovolané osoby, bylo by tedy vhodné žáky poučit také o tom, že ani oni sami nesmí vědomě žádné osoby do budovy školy vpustit. Dále bych navrhovala aktualizovat pojistnou smlouvu, kterou má škola uzavřenou od roku 2001. Částka pojistného za celý rok činí 22 700 Kč, platby pojistného probíhají čtvrtletně. Aktualizací by se mohly snížit náklady na finanční dopady hrozeb. Další možností snížení dopadů hrozeb by byla instalace kamerového systému v celém areálu školy. Vedení školy by se muselo ale také zamyslet nad finanční stránkou tohoto projektu. Odhadovaná částka na instalaci kamerového systému do celé školy je v rozmezí od 150 000 až 200 000 Kč. V tomto ohledu je možné, aby škola zažádala o navýšení příspěvku svého zřizovatele, tedy Město Týnec nad Labem.

ZÁVĚR

Žádný podnik ani jiná instituce, by neměla před potencionálními riziky zavírat oči, měla by těmto rizikům čelit, zaměřit se na jejich analyzování a řízení. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaká potencionální rizika mohou na vybrané základní škole nastat, charakterizovat je a zjistit možnost předcházení těmto rizikům a navrhnout možná opatření. Při zpracování práce byly využity informace z odborné literatury a v druhé části práce zejména informace z interních dokumentů podniku a výročních zpráv.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, kde jsem analyzovala a posoudila identifikované bezpečnostní rizika na Základní škole v Týnci nad Labem. V první části bakalářské práce byly vyloženy základní pojmy související s problematikou rizik. Podrobně vymezeny byly zejména pojmy hrozby a riziko. V další kapitole byla uvedena charakteristika bezpečnostních rizik a bezpečnostních hrozeb. Bezpečnostní rizika jsou sociální jevy odvozené od hrozeb, které mohou ohrozit život a zdraví, hmotná i nehmotná aktiva. Je třeba jim předcházet a snižovat tak možná rizika formou směrnic, standardů a nástrojů. Dále je v této kapitole vymezena kategorizace těchto hrozeb a rizik a jejich řízení. Třetí kapitola pojednává o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, předpisy které tuto bezpečnost zajišťují, vymezeny byly také mimořádné události, které mohou na pracovišti nastat. Dále byla uvedena bezpečnost ve školách a školských zařízeních. Závěr teoretické části tvoří pojmy související s požární ochranou. Vymezeny byly pojmy evakuace, požární evakuační plán a také školení zaměstnanců spojené s požární ochranou.

Druhá část je analýzou možných bezpečnostních rizik na základní škole, ke které bylo využito dotazníkového šetření a řízeného rozhovoru. Je zahájena základními informacemi a popisem Základní školy v Týnci nad Labem včetně bezpečnostních opatření, která škola k bezpečnosti a požární ochraně přijímá. Je to zejména zpracování příslušných směrnic, řádů a dokumentů. Dále pak zajišťování pravidelných revizí komínů, plynových kotlů, elektrických spotřebičů i tělocvičného nářadí.

Následuje BOZP a úrazy, v této oblasti má škola vydanou Směrnici o zajištění BOZP a její součástí je vymezení pracovních i školních úrazů. Jelikož škola je místo, kde se vyskytuje větší množství lidí na jednom místě, je toto riziko nejpravděpodobnější. Mezi další rizika patří také fyzické či verbální napadení žáků a učitelů ve škole, krádeže, vnášení nebezpečných předmětů do školy, užívání drog a jiných návykových látek. Jak vyplynulo z dotazníku, i tyto nežádoucí události se na škole vyskytují. Všechna tyto rizika jsou patologickými jevy a škola

má jako opatření zpracovaný Minimální preventivní program (příloha E), kde je vypracován podrobný plán, jehož cílem je snížit výskyt těchto jevů.

Část otázek v dotazníku se týkala požární ochrany. Informovanost o chování žáků při požáru, o cvičném požárním poplachu a značení únikových cest. Tady se jevila kritickou otázkou značení únikových cest. Na základě výsledků analýzy lze navrhnout kontrolu této oblasti a věnování větší pozornosti v její prevenci. Opomíjené v této části nejsou ani teroristické útoky na školy. Závěrem druhé části bylo shrnutí výsledků analýzy bezpečnostních rizik na základní škole, posouzení bezpečnostních opatření a návrhy eliminace těchto rizik. Na základě výše uvedeného, se lze domnívat, že cíl práce byl splněn. Současně je možné konstatovat, že hypotézu, kterou se práce snažila ověřit, je možné považovat za platnou.

Škola je institucí, kde se pohybuje mnoho lidí a řízení bezpečnostních rizik je velice důležité. Z analýzy možných bezpečnostních rizik vyplývá, že Základní škola v Týnci nad Labem možná rizika nepodceňuje a přijímá taková bezpečnostní opatření, aby co nejvíce vznik mimořádných událostí minimalizovala. Tato bakalářská práce může přispět k objasnění dané tematiky, a bude také přínosem pro základní školy ve snižování možných bezpečnostních rizik.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Drogy na školách. Zpravodajský server lidových novin [online]. 2010 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/drogy-na-skolach-zaci-nejvice-cichaji-toluen-drogu-hloupych-p4x-/zpravy-domov.aspx?c=A100402_103402_ln_domov_glu.
- [2] EICHLER, J. Vyhodnocení bezpečnostních rizik a hrozeb. Jak vyhodnocovat bezpečnostní hrozby a rizika dnešního světa [online]. 2004 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2004/2-2004/jak-vyhodnocovat-bezpecnostni-hrozby-a-rizika-dnesniho-sveta.html>.
- [3] JANÁKOVÁ, A. Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-685-3.
- [4] Kyberšikana na českých školách. Informační portál o šikaně na školách [online]. 2008 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozvedet/269>.
- [5] Napadení americké školy. Zprávy idnes [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/na-stredni-skole-v-americkem-sparksu-zastrelil-student-ucitele-psx-/zahranicni.aspx?c=A131022_100432_zahranicni_im.
- [6] Napadení moskevské školy. Zprávy idnes [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusko-moskva-skola-0a5-/zahranicni.aspx?c=A140203_095407_zahranicni_aha.
- [7] Napadení v Rakovníku. Zpravodajství české televize [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/201420-student-v-rakovniku-napadl-ucitelku-a-zpusobil-ji-tezka-zraneni/>.
- [8] O drogách obecně. Drogová poradna [online]. 2009 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>.
- [9] O řízení bezpečnosti. Management [online]. 2011-2013 [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizeni-bezpecnosti>.
- [10] Rozdělení drog. O závislosti [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.substitutni-lecba.cz/rozdeleni-drog>.
- [11] SMEJKAL, V., RAIS K. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3051-6.
- [12] Směrnice k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Týnec nad Labem, 2007.

- [13] Šikana na učitelých. Učitelské noviny [online]. 2011 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5738>.
- [14] Školení první pomoci. Webový portál o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci [online]. © 2002-2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://bozpinfo.cz/rady/otazky_odpovedi/skoleni/prvni_pomoc130911.html.
- [15] Školní řád. In: Školní řád [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://zstynecnl.cz/soubor-skolni-rad-platny-od-1-10-2013-15-.pdf>.
- [16] Testování přítomnosti drog. Server zdraví [online]. 2008 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://compex.zdravi-cz.eu/testovani-pritomnosti-drog.php>.
- [17] TICHÝ, M. Ovládání rizika: Analýza a management. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-415-5.
- [18] Útočník z Newtonu. Zprávy idnes [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/adam-lanza-newtown-vysetrovani-d3h-/zahranicni.aspx?c=A131126_105244_zahranicni_ert.
- [19] Úvod do řízení rizik. Webový portál clever and smart [online]. © 2008-2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cleverandsmart.cz/rizeni-rizik-jemny-uvod-do-rizeni-rizik/>.
- [20] Vlastnictví zbraní. Informace pro svobodné lidi [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/svetove-udalosti/proc-vlastnictvi-palne-zbrane-patri-mezi-zakladni-lidska-prava>.
- [21] Výroční zpráva o činnosti školy. In: Výroční zpráva o činnosti školy [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://zstynecnl.cz/soubor-vyrocní-zprava-za-skolni-rok-2012-2013-14-.pdf>.
- [22] Zahajovací výkaz Základní školy v Týnci nad Labem.
- [23] Základní povinnosti při zajišťování požární ochrany. Webový portál o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci [online]. © 2002-2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://bozpinfo.cz/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/povinnosti_PO140124.castosma.html.
- [24] Zákon č.133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů.
- [25] Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů.

[26] Zvládání rizik. Webový portál clever and smart [online]. © 2008-2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cleverandsmart.cz/zvladani-rizik/>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Řízený rozhovor s ředitelem Základní školy v Týnci nad Labem

Příloha B: Dotazníkové šetření žáků Základní školy v Týnci nad Labem

Příloha C: Tematický plán školení zaměstnanců o požární ochraně ve školství

Příloha D: Směrnice k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Příloha E: Minimální preventivní program Základní školy v Týnci nad Labem

Příloha A

Dobrý den pane řediteli,

jako statutární zástupce jste odpovědný za řízení rizik na Vaší škole, chtěla jsem se zeptat, jakým způsobem zajišťujete bezpečnost žáků a zaměstnanců školy?

Přestože jsme malá organizace, zpracovává nám směrnice k bezpečnosti a PO profesionální bezpečnostní technicka. Spolupracujeme s ní již několik let. Pokud se jedná ještě o otázku zajišťování bezpečnosti žáků a zaměstnanců, tak žáci školy jsou poučováni o možných rizicích a pracovníci školy mají za úkol možným rizikům předcházet a zabraňovat jejich výskytu.

Jaká opatření přijímáte, abyste předešli možným rizikům, která hrozí žákům ve škole?

Možným rizikům předcházíme vydáním školního řádu, se kterým jsou žáci seznámeni a kterým jsou žáci povinni se řídit. Dále jedním z bodů jak předcházet možným rizikům je poučení žáků před veškerými akcemi, kde by se rizika mohla vyskytnout, ať už mluvíme o lyžařském výcviku, škole v přírodě, jednodenním výletu nebo účast na soutěžích a jiné. Rád bych také zmínil, že v případě porušení pravidel jsou žáci i zaměstnanci postihováni.

Jak zajišťujete bezpečnost zaměstnanců?

Zejména dodržováním předpisů k BOZP, a vytvářením takových pracovních podmínek, aby neohrožovali zdraví zaměstnanců. Zaměstnanci jsou školeni v oblasti BOZP při nástupu do zaměstnání a potom v pravidelných intervalech. Kromě povinných školení poskytujeme zaměstnancům také osobní ochranné pomůcky.

Další oblastí, za kterou jste zodpovědný, je požární ochrana, jak tu zajišťujete?

Dodržováním podmínek požární bezpečnosti, zejména pravidelnými kontrolami budov, prováděním pravidelných revizí komínů, plynových a elektrických spotřebičů. Dále máme vypracovaný evakuační plán, se kterým jsou žáci seznámeni vždy na začátku školního roku a zaměstnanci při nástupu do práce a na pravidelných školeních požární ochrany.

Přijímáte i nějaká opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí?

Ano, taková opatření přijímáme. Například každý rok, někdy i vícekrát do roka, vyhláší cvičný poplach, při kterém spolupracujeme i s profesionálními hasiči z Kolína a Policií ČR. Myslím si, že tento druh cvičení je pro žáky i pro pracovníky velmi důležitý.

Riziko hrozí i z vnějšku Vaší školy, třeba krádeže cizí osobou. Máte nějaká zabezpečení i proti tomuto riziku?

Ano, máme budovy zabezpečené elektronickým zabezpečením s alarmem, a všechny budovy jsou celý den uzamčeny. A cizí osoby se musí nahlásit mě, mému zástupci nebo ekonomce školy. Myslím si, že v tomto směru je naše škola bezpečná a opatření jsou vyhovující.

V poslední době se stále častěji, hlavně v zahraničí, objevují případy napadení škol a to jednotlivci či teroristickou skupinou. Myslíte si, že i tato situace může nastat na Vaší škole?

Ano, o těchto případech jsem samozřejmě slyšel. Podle mého názoru se nic nedá vyloučit, tedy ani možnost napadení jednotlivcem či celou skupinou, ale vzhledem k situaci v naší republice, musím říci, že se podobné situace moc neobávám a je méně pravděpodobná.

Děkuji Vám za Váš čas.

Příloha B

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku týkajícího se Vás a Vaší bezpečnosti na škole. Dotazník je zcela anonymní a nezabere Vám více jak 10 minut. Váš názor je pro mě velice důležitý a poslouží mi jako podklad pro bakalářskou práci. Své odpovědi zaškrtněte.

Kolik je ti let?	
Byl/a jsi informován/a o tom, jak se chovat při požárním poplachu?	ANO ☐ NE ☐
Pokud jsi byl/a informován/a, od koho jsi se informace dozvěděl/a?	Třídní učitel ☐ Spolužák ☐ Rodiče ☐ Požární řád ☐
Pořádá Vaše škola cvičný poplach?	ANO ☐ NE ☐
Jak často jej pořádá?	1x za školní rok. ☐ Vícekrát za šk. rok. ☐ Nepořádá. ☐
Co si myslíš o značení únikových cest na tvé škole, jsou jasné a přehledné, snadno se podle značek orientuješ?	Ano, značení je dobré. ☐ Ne, značení je špatné. ☐ Nikdy jsem si značení nevšiml/a. ☐
Víš, že nošení zbraní a jiných ostrých nebezpečných předmětů do škol je zakázáno?	ANO ☐ NE ☐
Co si myslíš o nošení těchto předmětů do škol?	Souhlasím se zákazem. ☐ Nesouhlasím se zákazem. ☐ Je mi to jedno. ☐
Víš o někom, kdo i přes tento zákaz, nosí nebezpečně zbraně u sebe?	ANO ☐ NE ☐
Jaký je tvůj názor na drogy, myslíš si, že užívání drog je správné?	ANO ☐ NE ☐
Byl/a jsi ve škole poučen/a o negativních účincích drog, jejich nebezpečnosti a vlivu na tvé fyzické i duševní zdraví?	ANO ☐ NE ☐
Pokud ano, ovlivnilo to tvůj názor na užívání drog?	ANO ☐ NE ☐
Setkal/a jsi se na škole s drogami?	ANO ☐ NE ☐
Byl/a jsi někdy svědkem napadení spolužáka?	ANO ☐ NE ☐
Byl/a jsi někdy svědkem napadení učitele?	ANO ☐ NE ☐
Došlo u Vás na škole už k nějaké krádeži?	ANO ☐ NE ☐ NEVÍM ☐
Myslíš si, že mají do školy volný přístup i cizí osoby, nebo se musí každý hlásit řediteli/učitelům, aby mohli vstoupit do budovy?	Ano, mají volný vstup. ☐ Ne, každý, kdo chce vstoupit do uzamčené školy, se musí nahlásit. ☐ Nevím. ☐
Slyšel/a jsi v poslední době o teroristických útocích, které se staly na jiných školách i v zahraničí?	Ano, slyšel/a. ☐ Ne, neslyšel/a. ☐
Pokud ano, myslíš si, že podobný útok hrozí i na Vaší škole?	Ano, je to možné. ☐ Ne, není to možné. ☐ Nevím. ☐
Cítíš se ve škole v bezpečí?	ANO ☐ NE ☐

Požární ochrana

Tématický plán školení zaměstnanců o požární ochraně ve školství

1. Úvod k požární ochraně

Význam a poslání Po - zdůvodnění, proč se školení provádí a jeho význam. Organizace a zajištění PO u právnické osoby - základní povinnosti zaměstnanců. Povinnosti občanů ze zákona č. 133/1985 Sb. ve znění pozdějších předpisů § 17 povinnosti fyzických osob, § 18 osobní pomoc, § 19 věcná pomoc, § 22 vstup na nemovitosti

Požárovost a hlavní příčiny požárů, nedbalost, podcenění.

2. Organizace požární ochrany

Zákon č. 133/85 Sb., ve znění pozdějších předpisů

§ 2 obecná ustanovení, § 5,6 povinnost právnických a podnikajících fyzických osob

Vyhláška MV č. 246/2001 Sb.

§ 2 základní požadavky na množství, druhy a vybavení věcnými prostředky požární ochrany (hasící přístroje, požární vodovod, hasiva apod), § 3 hasící přístroje, § 4 druhy vyhrazené požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, § 7 provoz, kontrola, údržba a opravy požárně bezpečnostních zařízení, § 8 elektrická požární signalizace, § 9 hasící přístroje, § 12 způsob provádění pravidelných kontrol, § 15 způsob určení podmínek požární bezp. při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím, § 17 způsob určování činností se zvýšeným požárním nebezpečím, § 23 školení zaměstnanců o PO, § 27 druhy dokumentace požární ochrany, § 30 stanovení zabezpečení požární ochrany, § 31 požární řád, § 32 požární poplachové směrnice, § 33 požárně evakuační plán, § 37 požární kniha, § 40 způsob vedení dokumentace PO, § 41 požárně bezpečnostní řešení, § 42 tepelné spotřebiče, § 44 hořlavé nebo požárně nebezpečné látky

3. Požární nebezpečí na pracovišti

Požární nebezpečí vyplývající z používání a skladování materiálů. Požární nebezpečí vyplývající z používání tepelných spotřebičů a zdrojů tepla, elektrické vařiče - ČSN 06 1008 PO při instalaci a užívání tepelných spotřebičů. Zřizování prozatímních elektrických přípojek a zařízení ČSN 33 1500 - revize el. zařízení a hromosvodů, ČSN 33 1600 - revize přenosného el. nářadí a spotř.

4. Dokumentace požární ochrany

- Dokumentace o začlenění do kategorie činností bez zvýšeného požárního nebezpečí, se zvýšeným požárním nebezpečím nebo vysokým požárním nebezpečím
- Požární poplachové směrnice - (postup v případě požáru, způsob vyhlášení požárního poplachu, postup osob při vyhlášení požárního poplachu, telefonní čísla)
- Požární řád - podmínky požární bezpečnosti k zamezení vzniku požáru, povinnosti osob při zajišťování podmínek požární bezpečnosti, požárně technické charakteristiky látek
- Požární evakuační plán - určení osob, místa, prostředků, způsobu, cest pro organizování evakuace, pro soustředění evakuovaných, kontrola počtu evakuovaných osob, zajištění 1. pomoci, grafické znázornění směru únikových cest
- Řád ohlašovy požáru - způsob přijímání hlášení o vzniku požáru, způsob vyhlášení požárního poplachu, oznámení požáru na operační středisko, povinnosti obsluhy, náhradní opatření

5. Zajištění PO v době sníženého provozu a v mimopracovní době

- Úkoly osob zajišťujících PO v mimopracovní době
- Přístup a ovladatelnost uzávěrů elektrické energie, vody, plynu, telefonické spojení
- Přivolání jednotky HZS tel. č. 150, forma hlášení, co je nutné uvést a náhradní spojení
- Evakuace osob, věci podle evakuačního plánu a příslušného příkazu velitele požárního zásahu

6. Praktický výcvik

Ověření znalostí bylo provedeno ústně. Časový rozvrh školení 40 minut.

Dne :

28. 8. 2012

Školení provedla :

Hrdličková Lucie
požární ochrana
č. v kat. Z-070-128/2003
IČO 497 94 639

Příloha D

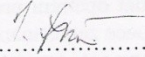
SMĚRNICE

k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Ředitel školy či školského zařízení (dále jen škola) vydává k zajištění péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci na základě platné Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 155 o bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a o pracovním prostředí ve znění vyhlášky min. zahraničních věcí č. 20/1989 Sb., a zejména v souladu s ustanovením § 103 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce tyto Směrnice pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve škole (dále jen směrnice).

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
Týnec nad Labem
okres Kolín, příspěvková organizace

Dne : 18. 6. 2007

.....
Podpis ředitele školy

Obsah

1. Rozsah platnosti
2. Povinnosti na úseku péče o zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci
3. Povinnosti zaměstnanců

Přílohy

- 1) Postup při hlášení, vyšetřování a projednávání zpráv o všech typech pracovních úrazů
- 2) Postup při hlášení, vyšetřování a projednávání zpráv o všech typech školních úrazů
- 3) Způsob zajištění a provádění školení BOZP
- 4) Pokyny pro provádění kontrolní činnosti na úseku BOZP
- 5) Orientační dechové zkoušky na alkohol a jinou toxikománii

1.

Rozsah platnosti

- 1) Směrnice se vztahuje na všechny zaměstnance školy, pokud s ní byli prokazatelně seznámeni.
- 2) Zaměstnanci, kteří jsou v zaměstnaneckém nebo obdobném poměru ke škole, jsou povinni se touto směrnicí řídit i v případě, kdy plní pracovní úkoly mimo objekty školy.
- 3) Touto směrnicí jsou povinni se řídit i zaměstnanci jiných zaměstnavatelů a soukromí podnikatelé, pracují-li v objektech školy, a to v rozsahu, v jakém byli se směrnicí prokazatelně seznámeni.
- 4) Tato směrnice se vztahuje i na děti, žáky a studenty ale jen v oblasti školní úrazovosti a částečně i v otázkách seznámení s riziky.

2.

Povinnosti na úseku péče o zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci

Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci a stálé zlepšování pracovních podmínek je rovnocennou a neoddělitelnou součástí plnění výrobních a pracovních úkolů.

Škola je v rozsahu své působnosti povinna soustavně vytvářet podmínky pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci v souladu s předpisy o bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a o ochraně zdraví při práci.

Zejména je povinna:

- a) vyhledávat, posuzovat a hodnotit rizika možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců, informovat o nich zaměstnance a činit opatření k jejich ochraně;
- b) uvádět do provozu a provozovat stroje, zařízení a provozní prostory a zavádět technologické postupy, odpovídající požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- c) zřizovat, udržovat a zlepšovat potřebná ochranná zařízení;
- d) přijímat opatření pro případy poskytování první pomoci, zdolávání havárií a požárů, evakuace zaměstnanců a jiného vážného nebezpečí;
- e) seznamovat zaměstnance s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci, které doplňují

- jejich kvalifikační předpoklady pro výkon práce, pravidelně ověřovat znalosti těchto předpisů a vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování;
- f) pravidelně kontrolovat úroveň péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci, stav technické prevence, dodržování zásad bezpečnosti práce a odstraňovat zjištěné závady, jakož i příčiny poruch a havárií technických zařízení;
 - g) bezodkladně zjišťovat příčiny pracovních úrazů a nemocí z povolání, vést jejich evidenci, oznamovat je příslušným orgánům a provádět opatření potřebná k nápravě;
 - h) neposuzovat jako nesplnění povinnosti, jestliže zaměstnanec nevykonal práci, o níž měl důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje život a zdraví, případně život a zdraví jiných fyzických osob;
 - i) nepoužívat takový způsob odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců;
 - j) nahrazovat fyzicky namáhavé práce a práce ve ztížených pracovních podmínkách novými technologickými a pracovními postupy a použitím mechanizace, automatizace apod.
 - k) uplatňovat požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci také při sjednávání dovozu strojů, zařízení, nástrojů, technologií a materiálů;
 - l) organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních školy a zjištěné nedostatky odstraňovat;
 - m) k zajištění bezpečnosti a bezporuchovosti provozu provádět pravidelné kontroly a revize stavu technických zařízení a plnit další úkoly stanovené právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci jako nedílnou součást preventivní údržby; plnění těchto úkolů školy zajišťuje v případech stanovených zvláštními předpisy nebo podle potřeby kvalifikovanými osobami;
 - n) pro zaměstnance se změněnou pracovní schopností zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť apod.;
 - o) poskytovat zaměstnancům, u nichž to vyžaduje ochrana jejich života a zdraví nebo ochrana života a zdraví občanů podle pracovních předpisů, k bezplatnému používání potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čistící a dezinfekční prostředky, popřípadě též ochranné nápoje a specifické účinné doplňky stravy. Zaměstnancům v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá mimořádnému znečištění nebo opotřebení, poskytuje škola jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní obuv nebo oděv. Pokyny a pravidla pro poskytování OOPP upravuje zvláštní Směrnice pro poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a mycích, čistících a dezinfekčních prostředků. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí škola nahrazovat finančním plněním;
 - p) dbát, aby zdraví zaměstnanců nebylo ohrožováno kouřením na pracovištích. Za tím účelem je povinna zabezpečovat dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními předpisy a **stanovit zákaz kouření na pracovištích**;
 - q) zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci osob, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na pracovištích nebo v prostorách školy.

Za plnění úkolů ve škole v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci odpovídají vedoucí zaměstnanci na všech úrovních řízení v rozsahu svých funkcí. Tyto úkoly jsou rovnocennou a neoddělitelnou součástí plnění jejich pracovních povinností!

Práva a povinnosti zaměstnanců školy

Povinnosti ředitele školy:

Vytváří ve všech činnostech organizační, technické, hmotné a personální předpoklady pro zajišťování a kontrolu plnění úkolů vyplývajících z povinností školy na úseku BOZP.

Dále zajišťuje:

- a) ustanovení komise k vyšetření příčin smrtelného úrazu, ke kterému došlo u zaměstnanců školy. Šetření komise se zúčastňuje osobně nebo účastí pověřil svého zástupce.
- b) projednání příčin vzniku smrtelného pracovního úrazu ve vedení školy.

Povinnosti vedoucích zaměstnanců jednotlivých úseků školy.

Vytváří podmínky pro plnění úkolů vyplývajících z povinností na pracovištích, která řídí.

Dále zajišťují:

- a) dosažení co nejlepší úrovně při zajišťování úkolů na úseku péče o bezpečnosti práce a ochranu zdraví při práci;
- b) trvalou kontrolní činnost nad dodržováním předpisů k zajištění bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci na řízených pracovištích. O prováděných kontrolách vedou záznamy. Kontrolní činnost se provádí dle pokynů uvedených v **příloze č. 4**;
- c) stanovení rozsahu poskytování ochranných pracovních prostředků řízených zaměstnanců a dohlížejí na používání těchto prostředků;
- d) důsledné odstranění zjištěných nedostatků na úseku bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, ve stanovených termínech;
- e) vyšetření příčin pracovních úrazů podřízených zaměstnanců nebo pracovních úrazů osob k nimž došlo na jimi řízených pracovištích. Šetření zpracovávají formou záznamu o pracovním úrazu;
- f) podání neodkladné informace o vzniklém pracovním úrazu řediteli školy;
- g) pravidelné školení a ověřování znalostí předpisů k zajištění bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci zaměstnanců, které řídí;
- h) u zaměstnanců jiných zaměstnavatelů, kteří provádějí práce na jejich pracovištích, seznámení těchto zaměstnanců s místními podmínkami bezpečné práce.

Práva a povinnosti ostatních zaměstnanců

Zaměstnanci mají právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o nevyhnutelných rizicích jejich práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením. Zaměstnanci školy mají právo na účast při řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci.

Zaměstnanci jsou oprávněni odmítnout výkon práce, o níž mají důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje jejich život a zdraví, popřípadě život a zdraví jiných fyzických osob.

Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

Zejména je povinen:

- a) dodržovat právní předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci, dodržovat ostatní předpisy a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany při práci, zásady bezpečného chování na pracovišti a stanovené pracovní postupy, s nimiž byl řádně seznámen;
- b) používat při práci osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení;
- c) účastnit se školení a výcviku prováděného školou v zájmu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a podrobit se zkouškám a lékařským prohlídkám stanovených právním předpisem;
- d) v pracovní době nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích školy a i mimo pracoviště, nenastupovat pod jejich vlivem do práce a dodržovat stanovený zákaz kouření na pracovištích;
- e) oznamovat svému nadřízenému nebo orgánům dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení nedostatky a závady, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci a podle svých možností se účastnit na jejich odstraňování;
- f) podrobit se vyšetření, které provádějí vedoucí zaměstnanci školy, aby zjistili, zda zaměstnanci nejsou pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Okruh vedoucích zaměstnanců oprávněných dát zaměstnanci pokyn, aby se vyšetření podrobil je uveden v **příloze č. 5** této směrnice;
- g) postižený, pokud je toho schopen, nebo jiný zaměstnanec, který je svědkem pracovního úrazu nebo se o něm dozví, je povinen ihned uvědomit svého nadřízeného.

Ustanovení bodů a – f se vztahují přiměřeně na osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích.

Příloha č.1

Postup při hlášení, vyšetřování a projednávání zpráv o všech typech pracovních úrazů.

Tato příloha směrnice BOZP je vypracována ve smyslu § 105, odst. 7 ZP a nařízení vlády č. 494/2001 Sb.– způsob evidence, hlášení a zaslání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

PRACOVNÍ ÚRAZ Úrazy smrtelné

Svěděk
hlásí úraz vedoucímu
Vedoucí
ohlásí řediteli
Ředitel školy
ustanoví komisi	1. Svědek úrazu podá neodkladnou informaci o úrazu svému vedoucímu zaměstnanci.2. Vedoucí zaměstnanec ohlásí pracovní úraz řediteli. Ředitel ustanoví komisi na zjištění a vyšetření příčin úrazu. Vyšetřovací komise se zúčastňuje osobně nebo pověří svého zástupce. Ředitel bez zbytečného odkladu ohlásí úraz těmto orgánům: - územně příslušnému útvaru Policie ČR- příslušnému odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro oblast BOZP- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal- příslušnému inspektorátu inspekce práce- příslušné zdravotní pojišťovně
Komise
vyplní záznam	3. Komise vyplní záznam o úrazu a zajistí podpisy svědků
Ředitel
odešle záznam	4. Ředitel zašle záznam o úrazu nejpozději do 5 pracovních dnů po jeho ohlášení: - územně příslušnému útvaru Policie ČR- příslušnému inspektorátu inspekce práce- příslušné zdravotní pojišťovně- rodinným příslušníkům
Komise
vypracuje zprávu
Ředitel
projedná zprávu
založí spis	5. Komise vypracuje zprávu o výsledku šetření příčin úrazu dle Osnovy.6. Ředitel projedná Zprávu o výsledku šetření příčin vzniku smrtelného pracovního úrazu ve vedení školy a přijme opatření proti opakování úrazu.7. Založí veškeré spisy k pracovnímu úrazu do dokumentace pracovních úrazů.8. Změře-li zaměstnanec nejpozději do 1 roku po úrazu, je škola povinna ohlásit ihned toto orgánům výše uvedeným.

PRACOVNÍ ÚRAZ Úrazy ostatní

Postižený, svědek
ohlásí úraz vedoucímu
Vedoucí
ohlásí řediteli
Vedoucí
vyplní záznam
Ředitel
stanoví opatření

rozešle záznam | <ol style="list-style-type: none">1. Postižený pokud je toho schopen, nebo svědek podá neodkladnou informaci o úrazu svému vedoucímu zaměstnanci.2. Po nahlášení úrazu zaměstnancem, nebo svědkem, vedoucí podá neodkladnou informaci řediteli školy.3. Vedoucí zaměstnanec vyšetří úraz a vyplní Záznam o úrazu, zajistí podpisy postiženého a svědků. Odevzdá vyplněný Záznam na personální útvar.4. Ředitel na návrh vedoucího zaměstnance stanoví opatření ke vzniku pracovního úrazu.5. Ohlásí bez zbytečného odkladu pracovní úraz:<ul style="list-style-type: none">- územně příslušnému útvaru Policie ČR- příslušnému odborovému orgánu nebo zástupci zaměstn. pro oblast BOZP- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal- příslušnému inspektorátu inspekce práce vyžaduje-li poškození zdraví hospitalizaci zaměstnance delší než 5 dní- organizační jednotce příslušné pojišťovny6. Založí spis k prac. úrazu do dokumentace pracovních úrazů7. Záznam o úrazu zasílá škola za uplynulý kalendářní měsíc, nejpozději do pátého dne následujícího měsíce. |
| založí spis | |

Osnova zprávy o příčinách smrtelného pracovního úrazu

- 1) **Základní údaje o postiženém:**
 - a) jméno a příjmení postiženého, datum narození, stav, počet nezaopatřených dětí, adresa trvalého a přechodného bydliště,
 - b) povolání, od kdy vykonává činnost, při které došlo k úrazu, dosažená kvalifikace,
 - c) datum posledního prokazatelného školení (ověření znalostí) postiženého z bezpečnostních předpisů vztahujících se k činnosti, při které došlo k úrazu. U zaměstnanců speciálních profesí kdy a kým bylo provedeno proškolení (přezkoušení), datum poslední absolvované lékařské prohlídky a její výsledek.
- 2) **Úrazový děj:**
 - a) datum a hodina úrazu, pracoviště – místo úrazu,
 - b) popis pracovní činnosti až do kritického okamžiku, v jakých podmínkách byla práce nařizena a kontrolována, počet a jména spolupracovníků,
 - c) čím a jak byl úraz způsoben,
 - d) u úrazů na technických zařízeních a dopravních prostředcích uvést druh stroje nebo dopravního prostředků (u vozidla SPZ, majitele a jméno řidiče), jejich stav a výsledek poslední předepsané revize, kontroly nebo odborné prohlídky.
- 3) **Povaha zranění a poskytnutí první pomoci:**

Označit zraněnou část těla a rozsah zranění, popř. příčinu smrti podle vyjádření lékaře. Kdo a kdy poskytl zraněnému první pomoc. Kde byl zraněný hospitalizován.
- 4) **Kdo prováděl šetření úrazu:**
 - a) za školu
 - b) za státní odborný dozor nad bezpečností práce
 - c) za orgány policie
- 5) **Porušení bezpečnostních předpisů:**
 - a) postiženým
 - b) školou (jejími zaměstnanci)
 - c) cizími zaměstnanci

Uvést konkrétní porušení bezpečnostních předpisů. U jednotlivých porušení uvést konkrétně, kdo (jméno, příjmení, funkce) a jakým způsobem předpis porušil (předpis, pracovní postup nebo příkaz). Stanovení míry odpovědnosti zavinění postiženým popř. školou (jejími zaměstnanci).
- 6) **Přijatá opatření:**

Uvést konkrétně opatření vyvozená vůči zaměstnancům (osobám) odpovědným za vznik úrazu a opatření přijatá k zabránění možnosti opakování úrazu.
- 7) **Datum projednání zprávy o výsledku šetření příčin úrazu ve vedení školy.**
- 8) **Zprávu podepíše ředitel školy.**

Příloha č.2

Postup při hlášení, vyšetřování a projednávání zpráv o všech typech školních úrazů.

Tato příloha směrnice BOZP je vypracována ve smyslu vyhlášky č. 64 /2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů.

ŠKOLNÍ ÚRAZ

Úrazy smrtelné

Svědék
Ohlásí úraz vedoucímu	1. Svědek, podá neodkladnou informaci o úraze vedoucímu zaměstnanci, který zaznamená úraz do knihy úrazů (§ 1 přísl. vyhlášky).
Vedoucí
Ohlásí řediteli	2. Vedoucí zaměstnanec ohlásí úraz řediteli.
Ředitel školy
ustanoví komisi	Ředitel ustanoví komisi na zjištění a vyšetření příčin smrtelného úrazu. Vyšetřování komise se zúčastňuje osobně nebo pověří svého zástupce.
Ředitel
ohlásí úraz	Ředitel ohlásí úraz neprodleně telefonicky, elektronicky nebo jiným vhodným způsobem těmto orgánům: - zákonnému zástupci
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce – pokud k úrazu došlo při praktickém vyučování žáků středních škol nebo při přípravě studentů VOŠ
- příslušnému útvaru policie ČR - příslušné pojišťovně, kde je škola pojištěna
Komise
vyplní záznam
odešle záznam	3. Komise vyplní záznam o úraze a zajistí podpisy svědků.
4. Komise je povinna do 5 pracovních dnů po podání hlášení odeslat záznam o úraze v elektronickém formuláři: - zdravotní pojišťovně žáka
- zřizovateli na základě jeho písemné výzvy
- přísl. Oblastnímu inspektorátu práce - místně přísl. útvaru Policie ČR
Komise
vypracuje zprávu
předá zprávu
Řediteli	5. Komise vypracuje zprávu o výsledku šetření příčin smrtelného úrazu.
6. Komise předá zprávu o výsledku šetření příčin smrtelného úrazu řediteli školy.
Ředitel
Projedná zprávu
Personální útvar
založí spis	7. Ředitel projedná zprávu o výsledku šetření příčin vzniku smrtelných úrazů ve vedení školy.
8. Personální útvar založí veškeré spisy do dokumentace BOZP.

ŠKOLNÍ ÚRAZ

Úrazy ostatní

Postižený, svědek
ohlásí úraz vedoucímu	1. Postižený, pokud je toho schopen, nebo svědek podá neodkladnou informaci o úraze vedoucímu zaměstnanci.
Vedoucí
ohlásí řediteli	2. Po nahlášení úrazu postiženým nebo svědkem, podá vedoucí neodkladnou informaci řediteli školy a zaznamená úraz do knihy úrazů §1 přísl. Vyhl.
Vedoucí
vyplní záznam	3. Vedoucí zaměstnanec vyšetří úraz a vyplní Záznam o úraze (zasahujících alespoň vždy do dvou po sobě jdoucích vyučovacích dnů) a zašle v elektronickém formuláři a to i v případě nepřítomnosti dítěte, žáka nebo studenta ve škole, zajistí podpisy postiženého a svědků. Odevzdá vyplněný záznam na personální útvar. Odevzdá jeden vyplněný záznam zákon. zástupci.
Ředitel
stanoví opatření
Personální útvar
rozešle záznam	4. Ředitel na návrh vedoucího zaměstnance stanoví opatření ke vzniku úrazu.
5. Personální útvar ohlásí bez zbytečného odkladu úraz: - zákonnému zástupci
- policii ČR – při podezření z trestného činu nebo přestupku
- příslušné pojišťovně, kde je škola pojištěna
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce – pokud k úrazu došlo při praktickém vyučování žáků středních škol nebo při přípravě studentů VOŠ
Personální útvar	6. Záznam o úraze zasílá škola elektronicky za uplynulý kalendářní měsíc, nejpozději do pátého dne následujícího měsíce:
- zdravotní pojišťovně žáka
- přísl. inspektorátu OIP
- zřizovateli na základě jeho písemné výzvy
	7. Personální útvar založí spis do dokumentace BOZP

Škola nebo školské zařízení vždy k 30. září vyrozumí Českou školní inspekci o aktualizacích záznamů o úraze podle § 2 odst. 6 písm. a) v uplynulém školním roce. Vyrozumění podle věty druhé obsahuje pořadové číslo a školní rok vyhotovení každého záznamu o úraze, který byl v uplynulém školním roce aktualizován, a údaj o důvodu aktualizace.

Příloha č. 3

Způsob zajištění a provádění školení BOZP ve škole

V souladu se Směrnicemi pro zajištění BOZP ve škole se provádí školení BOZP dle těchto pokynů:

Vstupní školení

NÁSTUP NOVÉHO ZAMĚSTNANCE

Ekonomka
Vydá tiskopis

Vedoucí zajistí
a provede školení
svého zaměstnance

BT provede kontrolu
úplnosti školení

Ekonomka
Založení do os.spisu

1. Vstupní školení se vztahuje na:

- a) zaměstnance nově přijaté do pracovního poměru
- b) zaměstnance po skončení dlouhodobé nepřítomnosti v práci (pokud jejich nepřítomnost přesahuje dobu delší než rok)
- c) zaměstnance převedené na jiné pracoviště nebo jiný druh práce, pro kterou platí jiné předpisy, než s kterými byli seznámeni dříve,
- d) zaměstnance jiných organizací, pracují-li v objektech nebo zařízeních školy, a to v přiměřeném rozsahu podle místních podmínek pracoviště.

2. Zaměstnanec může být zařazen na pracoviště až po předchozím prokazatelném seznámení s předpisy o bezpečnosti práce v rozsahu potřebném k výkonu jeho práce.

ZAŘAZENÍ ZAMĚSTNANCE

3. Vstupní školení vykonávají příslušní vedoucí zaměstnanci. O provedení školení vyhotoví záznam na stanoveném tiskopisu (**tiskopis Školení**). Uvedený obsah školení doplní o ostatní související předpisy a nařízení dle osnovy školení pro jednotlivé profese, případně o ostatní související předpisy platné pro dané pracoviště. Za úplnost školení odpovídá školicí vedoucí zaměstnanec. Tiskopis podepsaný školeným a školicím zaměstnancem a datem školení ihned odešle k založení do osobního spisu zaměstnance.
4. Seznámení s místními podmínkami na pracovištích v objektu cizích firem provede vedoucí zaměstnanec, který je prokazatelně seznámený ze strany cizí firmy s podmínkami bezpečné práce na jejím území a objektech.
5. U zaměstnanců, kteří obsluhují na pracovištích plynové spotřebiče (vařiče, průtokové ohřivače vody, topidla apod.) musí být součástí vstupního školení seznámení s návodem k obsluze výše uvedených zařízení.

Periodické školení

1. Periodické školení se vztahuje na všechny zaměstnance, kteří plní úkoly ve škole v zaměstnaneckém poměru, a koná se **1x za rok**.
2. Školení vykonávají příslušní bezprostředně nadřízení vedoucí zaměstnanci nebo osoba odborně způsobilá. Záznamy o školení se ukládají do dokumentace BOZP/PO.
3. Školení se vykonává hromadně pro zaměstnance stejných nebo obdobných profesí či pracovních činností a jeho obsah je stanoven osnovou školení. Na závěr školení prokazují zaměstnanci své znalosti formou pohovoru. Ověření znalostí **1x za rok!**
4. Seznámení s místními podmínkami na pracovištích v objektu cizích firem provede vedoucí zaměstnanec, který je prokazatelně seznámený ze strany cizí firmy s podmínkami bezpečné práce na jejím území a objektech.

Školení vedoucích zaměstnanců

1. Toto školení se týká všech vedoucích zaměstnanců, kteří zajišťují vstupní a periodická školení z předpisů BOZP u podřízených zaměstnanců. Konkrétní okruh těchto zaměstnanců stanoví ředitel školy
2. Školení se vykonává jednou za tři roky a to odborně způsobilou osobou v oblasti BOZP. Školení organizačně zajišťuje ředitel školy.
3. Školení je zakončeno testem a je vydáno osvědčení o absolvování školení vedoucích zaměstnanců.
4. U nově jmenovaných vedoucích zaměstnanců musí být školení a přezkoušení provedeno do tří měsíců ode dne uvedení do funkce.

Školení zaměstnanců speciálních profesí

1. Pro zaměstnance speciálních profesí zajišťuje škola školení v termínech a způsobem stanoveným zvláštními předpisy.

Jedná se zejména o :

- školení první pomoci podle § 102, odst. 6 ZP
- topiče

Vedoucí – požadavek na zajištění školení

2. Školení zajišťuje vedení školy podle požadavků vedoucích zaměstnanců, kteří zaměstnance speciálních profesí řídí.

**Vedení školy
Zajistí školení**

3. Zaměstnanec po absolvování školení odevzdá Záznam o školení na Personální útvar.
4. Toto školení nenahrazuje školení provedené podle předcházejících ustanovení této směrnice.

Školení zaměstnanců cizích firem

1. Zaměstnanci cizích firem, kteří se pohybují a pracují v objektech školy, musí být před započítáním své činnosti seznámeni s podmínkami bezpečné práce na pracovištích školy.
2. Seznámení s podmínkami bezpečné práce na pracovištích školy provede příslušný vedoucí zaměstnanec pracoviště školy, kde bude cizí firma pracovat. Seznámení budou vedoucí zaměstnanci cizí firmy, kteří jsou povinni proškolit své zaměstnance pracující na území a v objektech školy.

Příloha č. 4

Pokyny pro provádění kontrolní činnosti na úseku BOZP ve škole

1. Kontrolní činnost provádí komise určená vedením školy v termínu **nejméně 1x za rok** na všech pracovištích školy.
2. Zápisy o provedených kontrolách budou zaznamenány do Protokolu o kontrole.

Doporučené zaměření kontrolní činnosti vedoucích zaměstnanců

I. Technická úroveň a vybavení pracovišť

- a) stav budov, skladů a komunikací, stav a způsob používání přístrojů a nástrojů,
- b) osvětlení, vytápění, větrání na pracovištích,
- c) mechanizační a automatizační zařízení k odstraňování nadměrné fyzické námahy, monotónnosti a jednostrannosti práce.

II. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků

- a) stanovení rozsahu vybavení zaměstnance OOPP a skutečné poskytování těchto OOPP,
- b) stav, vhodnost a kvalita přidělených OOPP,
- c) kontrola jejich účelného a správného používání při práci.

III. Hygienická, zdravotnická a sociální zařízení

- a) vybavení, udržování a úklid těchto zařízení,
- b) přidělování mycích, čistících a dezinfekčních prostředků,
- c) pořádek a čistota na pracovištích,
- d) zajištění první pomoci při úrazech.

IV. Organizační a výchovná opatření

- a) přezkoušení zaměstnanců speciálních profesí,
- b) dodržování zákazu prací zakázaných ženám a mladistvým,
- c) dodržování předpisů o přestávkách v práci, o práci přesčas a plnění opatření ke snižování práce přesčas.

Příloha č. 5

Orientační dechové zkoušky na alkohol a jiné návykové látky

V souladu s ustanovením § 106, odst. 4, písm. i) zákoníku práce stanovují okruh zaměstnanců, kteří jsou oprávněni dechovou zkouškou na alkohol a jiné návykové látky provádět.

I. Zaměstnanci oprávněni provádět orientační dechovou zkoušku v rámci školy:

- a) ředitel
- b) zástupce ředitele

II. Způsob zajištění

1. Zaměstnanci, kteří jsou oprávněni vyzvat zaměstnance, aby se podrobili orientační dechové zkoušce, musí mít k dispozici soupravu detekčních trubiček ALTEST nebo obdobným elektronickým přístrojem.
2. V případě pozitivního výsledku kontrolní dechové zkoušky oznámí vedoucí zaměstnanec tuto skutečnost řediteli školy a zajistí sepsání zápisu o zjištěné skutečnosti. O každé provedené zkoušce (i negativní) se provede jednoduchý zápis do Deníku kontrol BOZP na daném pracovišti.
3. Zaměstnanci, u kterého bylo zjištěno požití alkoholických nápojů, musí být zabráněno vykonávat činnost, při které by mohl ohrozit život a zdraví ostatních lidí nebo své.
4. V případě, že se zaměstnanec po vyzvání odmítne podrobit orientační dechové zkoušce nebo nesouhlasí s výsledkem zkoušky, oznámí tuto skutečnost řediteli školy nebo jeho statutárnímu zástupci, který rozhodne o dalším postupu (např. rozvázání pracovního poměru, vyžádání spolupráce orgánů Policie ČR atd.).

III. Závěr

Zajištění a plnění tohoto opatření je jedním z důležitých úkolů zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích organizace, proto s ním musí být prokazatelně seznámeni všichni zaměstnanci organizace.

Příloha E

**Základní škola Týnec nad Labem, okres Kolín
Komenského nám. 85
281 26 Týnec nad Labem**

**IČ: 70875987
telefon: 321781210**

e-mail: zstynecnl@volny.cz, www.zstynecnl.cz

Minimální preventivní program

2009/2010

Vypracovala: Mgr. Marta Severová

Úvod

Minimální preventivní program je zpracován na školní rok 2009/2010, vychází z dlouhodobé koncepce školy a je přímým pokračováním loňského a předloňského Minimálního preventivního programu.

Charakteristika školy a analýza současného stavu na škole

ZŠ v Týnci nad Labem je ve školním roce 2009/2010 spádovou školou pro dalších 14 obcí v okolí. Učí se ve 13 třídách. Učitelský sbor má celkem 20 členů. Žáci prvního stupně mohou navštěvovat školní družinu. Součástí školy je školní jídelna a tělocvična. Vedení školy a všichni pedagogičtí i provozní zaměstnanci dbají na estetičnost prostředí v budovách i venkovních prostorech školy a působí v tomto duchu na všechny žáky. Při vyučovacích hodinách se učitelé setkávají nejčastěji s těmito přestupky proti školnímu řádu: časté zapominání učebních pomůcek, nenošení a opisování úkolů, liknavé plnění školních povinností, nedostatek kultivovaného chování, občasné záškoláctví romské komunity. O přestávkách je nejčastější vulgární vyjadřování, tzv. vyřizování účtů mezi sebou, vandalizmus na školním majetku, chování s prvky šikany. Mimo školu se nejčastěji objevuje chování odporující společenským pravidlům, nedodržováním pravidel silničního provozu, kouření, alkoholismus, intolerance.

Vytyčení sociálně negativních jevů

Škola se snaží o prevenci ve všech oblastech patologických jevů:

- Drogových závislostí, alkoholismu a kouření
- Kriminality
- Virtuálních drog
- Patologického hráčství
- Záškoláctví
- Šikanování
- Xenofobie
- Domácího násilí
- Sebepoškozování
- Poruch příjmu potravy
- Onemocnění HIV/AIDS

Cíl

Cílem Minimálního preventivního programu je rozvoj osobnosti a jejího sociálního chování. Naším cílem je naučit žáky řešit problémové situace související s výskytem sociálně patologických jevů, vést je k zdravému životnímu stylu, k vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času, spolupracovat s rodiči při výchově dětí, sledovat podmínky a situaci ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů, snažit se o včasné zachycení dětí, pracovat s rizikovými skupinami, poskytovat poradenské služby žákům i jejich rodičům, spolupracovat s dalšími organizacemi.

Koordinace preventivních aktivit

Minimálně preventivní program vypracovává metodik školní prevence. Při vypracování spolupracuje s ředitelem školy. Během celého školního roku spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem a všemi pedagogickými pracovníky. Dále spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou, K-centrem, sociálním odborem, lékaři, policií, MÚ, ÚP. Metodik školní prevence se pravidelně zúčastňuje porad a školení. Informace z nich předává vedení školy, pedagogickým pracovníkům a rodičům. Protože nabídka preventivních aktivit se velmi rozšířila a není reálné, aby primární prevenci koordinoval a zajišťoval jeden člověk, vznikl preventivní tým. Členy týmu jsou: Eva Sixtová, Jitka Dušková, Iveta Hejtmánková a Jana Mikešová. Tým je tvořen vyučujícími obou stupňů a paní uklízečkou. Dále byl vytvořen poradní sbor metodika prevence, který tvoří zástupci tříd 2. stupně.

Obsah prevence

1. - 5. ročník

- stanovit si a učit se používat pravidla soužití mezi žáky, učiteli a provozními zaměstnanci školy
- zvyšovat u dětí zdravé sebevědomí, uvědomovat si vlastní osobnost
- vnímat individuální odlišnosti mezi sebou, učit se vzájemné úctě
- rozvíjet schopnost komunikace
- uvědomovat si dobré zdraví, vlastní zdravotní stav, duševní, tělesnou a sociální pohodu, dodržovat životosprávu
- rozvíjet schopnost pracovat v kolektivu
- aktivně využívat volný čas
- učit se zvládat náročné situace

6. - 7. ročník

- trvale budovat kvalitní vrstevnický kolektiv, rozvíjet přiměřenost reakcí na zátěžové situace doprovázející pubertu
- trénovat umění nést odpovědnost za vlastní rozhodnutí, učit se řešit modelové náročné fyzické a psychické situace
- umět se vyrovnat s neúspěchem

8. - 9. ročník

- upevňovat vztahy ve skupině vrstevníků
- rozvíjet schopnosti, přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- trénovat efektivní rozhodnutí komunikace
- zvyšovat schopnost odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím včetně odmítání drog, alkoholu, nikotinu, nevhodných způsobů chování
- učit se mediální hygieně, rozlišovat v reklamě apod.

Rizikové skupiny

Do této skupiny řadíme některé žáky romské komunity a žáky z neúplných rodin.

- nutná kontrola docházky spolupráce s dětskými lékaři
- spolupráce s obecními úřady
- spolupráce se sociálním odborem

Rozpočet

Finanční prostředky na konkrétní akce budou využívány dle možností finančního rozpočtu školy. V co největším rozsahu bude využíváno nabídek bezplatných akcí.

Evidence a efektivita

Vyučující si povedou stručný přehled aktivit se zhodnocením ve svém předmětu a třídě. Z těchto podkladů zpracuje školní metodik prevence hodnocení za školní rok.

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLA: ZŠ TÝNEC NAD LABEM

šk. rok: 2009/2010

Článek I. I. Seznámení ředitele školy s programem.

plán	proběhlo	hodnocení
Oddíl 1.01 2009 září		

II. Seznámit kolegy s programem a zaangažovat je do jeho realizace.

plán	proběhlo	hodnocení
Oddíl 1.02 2009 říjen		

III. Zajistit průběžnou spolupráci s vých. poradcem.

plán	proběhlo	hodnocení
Oddíl 1.03 rok 09/10 celý		

(a) IV. Aktivity pro žáky.

A. tematické bloky s dětmi

téma	třída	lektor	plán	proběhlo	hodnocení
Umíme žít bez drog	7. - 9.	Sixtová	4. - 5.10		
Zdravý způsob života	7.	Severová	2.10		
Drogy	7. - 9.	Severová, Sixtová	09/10		
Projevy rasizmu a šikany	6. - 9.	Sixtová, Severová, Čepek	9.09		
Náhražky smyslu života	8.	Sixtová	10.09		

B. jednorázové akce

téma	třída	lektor	plán	proběhlo	hodnocení
------	-------	--------	------	----------	-----------

Vrstevníkový program	1. stupeň	Žáci 9. tř.	10.09 - 1.10		
Výtvarná soutěž	2. - 9.	Vyučující VV	09/10		
Sportovní akce	1. - 9.	Vyučující TV	09/10		
Hudební koncerty	1. - 9.	Vyučující HV	09/10		
Vánoční besídky, výzdoba vánočního stromu	1. - 9.	Třídní učitelé	12.09		
Divadelní představení	1. - 9.	Severová, Hejtmánková	09/10		
Školní kola olympiád	8. - 9.	Vyučující ČJ, AJ, D, Př, CH	10		
Dotazníky	6. - 9.	Severová	09/10		
Filmové představení	1. - 9.	TU	09/10		
Zdravá výživa	8. A - B	Sixtová	3.10		
Klub mladých diváků	7. - 9.	Pánková	09/10		
Beseda s osobností Kolínska	7. - 9.	Severová	09/10		
Dopravní soutěž	4. - 9.	Vyučující TV	6.10		
Poradenské středisko ÚP	8. A - B	Kačerová	5.10		
Školní akademie	1. - 9.	Celý sbor	5.10		
Den dětí	1. - 9.	Celý sbor	6.10		
Den třídního učitele	1. - 9.	Celý sbor	6.10		
Exkurze, výlety, lyž. výcvik	1. - 9.	Celý sbor	09/10		

C. stanovení konzultačních hodin

plán	proběhlo	čas	místnost	hodnocení
Úterý, čtvrtek		12,30-13,00 14,50-15,20	kabinet PŘ	
Naléhavé		okamžitě		

D. zřízení schránky na dotazy

plán	proběhlo	místo	hodnocení
Schránka zřízena již v minulých letech			

V. Metodické pomůcky, informace, kontakty.

A. vytvoření knihovny, videotéky, propagačního materiálu pro potřeby preventisty a ostatních pedagogů

zřízeno	místo	hodnocení
2002	kabinet PŘ	Shromážděn dostatek materiálů pro žáky, učitele i rodiče

B. zřízení stálé nástěnky

zřízeno	proběhlo	místo	hodnocení
2002	ano	učebna RV	Žáci o materiály mají zájem

C. shromáždění všech dostupných informací o institucích, organizacích a odbornících, kteří v oblasti protidrogové prevence působí v okrese

zřízeno	místo	hodnocení
kabinet, nástěnka	učebna RV, informační koutek	Žáci o materiály mají zájem

VI. Aktivity pro rodiče.

A. informovat Školskou radu a Školní radu a získat jejich podporu (nejlépe finanční)

plán	proběhlo	hodnocení
listopad 2009		

1)

B. informovat rodiče o záměrech a způsobech realizace programu

forma	plán.	proběhlo	hodnocení
třídní schůzky	11. 2009 4. 2010		
nástěnka	10. 2009		
letáky	4. 2010		

VII. Spolupráce s ostatními odborníky.

Instituce (jméno)	forma spolupráce	proběhlo	hodnocení
sociální odbor	individuální dotazy		
PPP	písemná, telefonní, ústní		
lékaři	telefonní, besedy		
policie	účast při vyšetřování		
linka důvěry	letáky		
K- centrum	besedy		

VIII. Volný čas, státní správa a místní samospráva.

A. spolupráce s orgány státní správy a místní samosprávy a institucemi zabývajícími se využitím volného času dětí a mládeže

Instituce (jméno)	forma spolupráce	proběhlo	hodnocení
školní klub	soutěže		
poradenské středisko ÚP	besedy		
OÚ obcí	ústní, telefonické, písemné		
DDM	soutěže		
sportovní asociace	soutěže		

B. DDM, sportovní a zájmové organizace, nadace, obecní úřady, úřady práce, atd.

Instituce (jméno)	forma spolupráce	proběhlo	hodnocení
sportovní asociace	soutěže		
DDM	soutěže		
poradenské středisko ÚP	besedy		

IX. Propagace.

A. místní a regionální tisk, TV, školní časopis, rozhlas

téma	forma propagace	hodnocení
dění školy	výstavy, školní rozhlas, šk. časopis	
významné události	školní rozhlas, školní časopis	
sport	regionální tisk, školní časopis	
volný čas	nástěnky	

Závěr

Minimální preventivní program byl vytvořen ve snaze pomoci prevenci sociálně patologických jevů.

